

LAISVĖ
WEEKLY
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-8887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVE—LIBERTY
SVAITINIS

Dalyje Queens apskrityje (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

NO. 35 ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, RUGPIŪČIO (AUGUST) 31, 1973 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ METAI 62-iejį

KRISLAI

Isakyta tylėti
Provokatorius ar idiotas?
Kas po Nixono?
Pabėgo
Ne sportiškai
Kudliai laimi

— A. BIMBA —

Juk Kongrese yra geras skaičius republikonų. Kodėl jie tyli apie viceprezidento Spiro Agnew bėdas?

Prez. Nixonas jiems įsakęs tylėti. Kol kas jie jo klausia. Kaip ilgai? Juk yra ir kiek pažangesnių republikonų, kurie labai pasipiktinę Watergate skandalu.

Vienas iš dviejų su tuo "pasikėsintoju" ant prezidento Nixono: jis yra provokatorius arba idiotas. Nesistebėtumėm, jeigu paaiškėtų, kad prezidento pagalbiniškai ir čia pasidaravo savo vadą išgarsinti. Kaip paaiškėjo Watergate aferoje, jie tokių sumanymų dideli specialistai.

Bet daleiskime, kad jis nėra pačių republikonų pasamdytas provokatorius. Tai jis didžiausias idiotas, jeigu net pagalvoja apie tokios kovos būdus prieš prezidento politiką.

Visi pasaulio pažangiečiai tokius metodus ne tik atmeta, bet ir griežčiausiai pasmerkia. Asmenų žudymas, prieš asmenis teroras pasitarnauja tikrai reakcijai.

Iki šiol natūraliu Nixono įpėdiniu į prezidento postą buvo laikomas Spiro Agnew. Niekas nė nesapnavo, kad 1976 m. Republikonų partijos kandidatų galėtų būti kas kitas.

Bet Agnew vardas jau "suteptas". Tai kas užims jo vietą?

Numatomi du: New Yorko valstijos gubernatorius Nelson Rockefeller ir Kalifornijos gubernatorius Ronald Reagan. Pirmasis laikomas "liberalu", o antrasis - reakcininku.

Valstybės sekretorius William Rogers iš tikrųjų, ne rezignavo, bet pabėgo. Per visą laiką jis nebuvo prileistas prie svarbiausių valstybės sekretoriaus pareigų. Jas ėjo Henry Kissinger. Matyt, žmogui darsi sėdėti sekretoriumi be atsakomybės. Niekas nenori būti pastumdėliu.

Pasauliniame sporto festivalyje Maskvoje kruvinas susikirtimas tarp kubiečių ir amerikiečių krepšinininkų, švelniausiai pasakius, labai nesportiškas įvykis. Amerikiečiai kaltina kubiečius. Girdi, pamatę, kad jie pralaimi, pasidarė nepateisinamai agresyvūs, įžūlūs.

Dar nesimatė oficialaus incidento paaiškinimo. O gal abiejose pusėse nebuvo parodyta reikalingos sportiškos tolerancijos. Kartais labai įtemptoje tarp komandų kovoje nervai neatlaiko. Labai gaila.

Čilės Jungtinė Darbininkų Konfederacija kviečia ginti vyriausybę

Santiago. Čilės Jungtinė Darbininkų Konfederacija paskelbė atsisaukimą į darbininkus ir abelnai į liaudį. Kviečia visomis jėgomis pastoti kelią fašizmui, kuris pasimojęs nuverstų liaudies fronto valdžią ir sunaikintų liaudies laimėjimus.

Pusantrą milijono remia Čilę

Londonas. Anglijos inžinierių darbininkų unija pasiuntė solidarumotelegramą Čilės Darbo Konfederacijai, pasisakydamą už rėmimą "divyriškos Čilės darbo žmonių kovos" prieš reakcijos terora.

Unija turi daugiau kaip pusantro milijono narių. Tai antra didžiausia ir galingiausia unija Anglijoje. Kitą mėnesį įvyks Anglijos Darbo Unijų Kongreso susirinkimas, kuriame tikimasi tokios pat paramos Čilėi. Kongresas turi 10 milijonų narių.

MASKVA. Amerikiečiai reporteriai rašo, kad Tarybų Sąjungoje, nepaisant dėl 1972 metų sausmečio grūdų trūkumo, duonos svaras parduodamas po 8 kapeikas, kuomet Amerikoje duonos svaras jau iškilo iki 50 c. ir vėl daugiau kyla.

Mokytojai piketavo Baltuosius rūmus

Washingtonas. Daugiau kaip 1,000 mokytojų konvencijos delegatų atvygiavo prie Baltųjų rūmų ir piketavo prez. Nixono pasimojimą mažinti mokykloms paramą.

Mokytojų konvencijoje taip pat daugelis pasisakė raginti Kongresą imptęinti Nixoną ir skelbti naujus rinkimus.

Teisėjo amatas nėra jau toks lengvas ir paprastas, kaip kartais mums atrodo. Kartais teisėjams tenka spręsti labai keistas, net juokingas bylas.

Štai, prieš keletą dienų, į New Yorko Distrikto Apeliacinį Teismą atėjo vieno policininko skundas, kad policijos departamentas verčia jį kirptis plaukus ir skustis barzdą, o jis norėtų būti ir kudlotas ir barzdotas. Jis sako, kad tokiais "kvailiais" parvarkymais yra jam atimamos jo konstitucinės teisės.

Ar žinote, kad teismas vienbalsiai palaikė jo pusę? Tai didelis kudlių laimėjimas. Nuo dabar nesistebėkite, jeigu pamatysite gatvėje policininką, kuriam iš po usų nesimato gerklės, kurio barzda iki krūtinės, o plaukai iki diržo. . .

Užsienio, ypač Jungtinių Valstijų investorių remiami, fašistiniai reakcionieriai kelintu kartu bando sukurti civilinį karą Čilėje. Jie vartoja nuolat terora prieš vyriausybę ir prieš armijos vadovus, kurie gina valdžią. Parlamente jie gauna nemažą pritarimą.

Konfederacija kviečia darbininkus būti darbaviečių sargyboje ir atmušti kiekvieną fašistų pasikėsinimą. Laikraštis "Ultima Hora" rašo, kad "fašistai yra pasirošę naujo teroro būdu bandyti žudyti Čilės armijos vadus" ir tuo būdu išprovokuoti civilinį karą.

Tvirtinama, kad Čilės dešinieji gauna padaršinimą ir iš Nixono administracijos pareigūnų. O tai daug jiems reiškia, rengiant sukilmą prieš liaudies vyriausybę. Jiems padeda ir parlamento dauguma, pasisakiusi prieš prezidento Allendės vadovaujamos vyriausybės programą.

Indija minėjo 26 m. valstybinę sukaktį

New Delhis. Indijos premjerė Gandhi ir kiti vadai savo kalbomis atžymėjo Indijos nepriklausomybės 26-ąją metinę sukaktį. Jie priminė, kad Indijos ekonominė padėtis gana sunki.

Smerkia mokyklų skurdinimą

Washingtonas. Amerikos Mokytojų Federacijos konvencija griežtai pasmerkė Nixono administracijos biudžetą, kuris žymiai sumažina finansinius fondus mokykloms paremti.

Konvencijoje dalyvauja 3,500 delegatų, kurie atstovauja 384,510 Federacijos narių. Delegatai aiškino, kad dėl fondų trūkumo mokyklų pergyvena skurdą, mokyklų ir mokytojų trūkumą.

Geras TSRS derlius

Maskva. Spauda rašo, kad šiemet Tarybų Sąjungoje užderėjo geras derlius, nors pietuose lietus nemažai pakenkė.

Ukrainoje jau nuimtas derlius. Zaporozėje gauta pusantro milijono tonų grūdų arba 40% virš plano.

William P. Rogers

Henry A. Kissinger

NAUJIENOS IŠ LIETUVOS

STATYBININKAI PRALENKIA LAIKĄ

AKMENĖ. Pralenkdamas laiką, dirba Akmenės tarpkolūkinės statybos organizacijos kolektyvas. Per pirmąjį pusmetį atlikta statybos montavimo darbų už 58,400 rublių daugiau, negu buvo planuota. Su geru įvertinimu statybininkai naudotis atidavė aštuonis kooperatinius gyvenamuosius namus ir dešimt šienainio tranšėjų. Baigiami statyti karvidžių kompleksai "Gegužės Pirmosios" ir Klykolių kolūkiuose.

Sparčiai objektus stato darbų vykdytojų Prano Grušo ir Zigfrido Pilvinio vadovaujamos kompleksinės brigados. Gerokai pralenkė laiką ir kiti statybininkų kolektyvai.

A. BRUŽAS

SKVERBIANTIS Į GAMTOS PASLAPTIS

Prieš 35 metus susikūrė mokslas apie užkrečiamus gamtinius židinius susirgimus. Mūsų respublikoje ši nauja medicinos mokslo šaka pirmuosius žingsnius pradėjo prieš keletą metų.

Nemažai padirbėta ir gauta vertingų duomenų, tariant Lietuvos krašto epidemiologiją landšafto ir medicininės geografijos požiūriu.

Čilė mobilizuojasi prieš terora

Santiago. Čilės vyriausybė, prez. Allendės vadovybė, rimtai mobilizuojasi kovai su reakcionierių palai komu teroru. Valdžios kabinetas įtraukia ir žymių karininkų, kurie sutiko ginti liaudies valdžią ir darbo žmonių reikalus.

Prez. Allendė pareiškė, kad dešinieji visokiais būdais bando išprovokuoti civilinį karą Čilėje ir sunaikinti liaudies laimėjimus. Reakcijai žymiai padeda užsienio, ypač Jungtinių Valstijų, kapitalas.

Šiomis dienomis į Jurbarko, Šilutės ir Klaipėdos rajonus išvyko respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos suburta penktoji didelė mokslinė kompleksinė ekspedicija. Ji toliau tyrinėš gamtos paslaptis, jų poveikį žmonių sveikatai bei gyvulininkystei.

Ekspedicijoje dalyvauja įvairių sričių specialistai - zoologai, parazitologai, entomologai, veterinarijos darbuotojai, virusologai, epidemiologai, bakteriologai, klinikistai. Kartu su mūsų respublikos atstovais yra ir Maskvos, Rygos, Magadano bei Kaliningrado mokslo bei praktikos įstai gy darbuotojų.

Mokslinė ekspedicija dirbs penkias savaites. Joje numatoma sukaupti medžiaga ir spalvotam dokumentiniam kino filmui.

Gyd. A. PLIADIS

Pasamdė šnipinėti demokratų

McGoverną ir kasdien raportuoti Chotineriui apie demokratų veiklą. Ji gaudavo mokėti po \$1,000 į savaitę.

CLEVELANDAS. National Urban League direktorius Jordan skelbia, kas Jungt. Valstijose bedarbių skaičius gali siekti 10 milijonų, kadangi daugelis bedarbių yra neuzregistruoti ir milijonai tedirba tik dalį laiko.

10,000 demonstravo prieš poliuciją

Tokijas. 10,000 žuvų par-davinėtojų sudarė triukšmingą demonstraciją prieš vandenų teršimą, kuris naikina žuvis ir žaloja žuvis pramonę.

Dienraštis "Asahi" rašo, kad šiais metais 100,000 gyventojų gydėsi nuo užteršto oro ir vandens apsinuodijimo.

10,000 streikierio laidotuvėse

Delano, Calif. Daugiau kaip 10,000 farmų darbininkų žygiavo paskui užmušto Nagi Dai'fallaha karštą ir suteikė jam, kaip kovotojui, pagarbą.

Policijai užpuolus piketus vienas policistas mirtinai primušė šį arabą, Jungtinės Farmų Darbininkų unijos nari. Laidotuvėse dalyvavo unijos prezidentas Chavez, kongresmanas Don Edwards, liaudies darbininkė Joan Baez ir daugelis kitų žymių žmonių. Visi pasmerkė policijos brutalumą ir pasisakė už padėti gaisrus užgesinti.

Valstybės sekretorius Rogers rezignavo; prez. Nixonas paskyrė H. Kissingerį

Washingtonas. Kaip buvo numatyta, Valstybės sekretorius Wm. Rogers rezignavo. Prez. Nixonas tuoj į tą svarbiausią užsienio reikalams vesti vietą paskyrė Henry Kissingerį.

Henry Kissingeris ikišiol buvo Nixono patarėjas visais užsienio reikalais. Kissingeris turėjo 40 padėjėjų ir 80 sekretorių. Dabar jo darbas dar labiau padidėjo.

Kissingeris pripažintas kaip gambiausias ir gudriausias diplomatas Nixono administracijoje. Per porą metų jis važinėjo į Paryžių Indokinos taikos reikalais. Taikos sutartis pasirašyta. Jis buvo pasiūstas Kinijon Nixono kelionei planus sudaryti. Viskas sėkmingai buvo atlikta. Kissingeris po to vyko Maskvon ir susitarė dėl Nixono ir Brežnevo susitikimų ir visos eilės sutarčių.

Kissingeris jau pradėjo eiti Valstybės sekretoriaus pareigas. Bet Senatas turės jį užgirti.

Washingtonas. Cenzo biuras skelbia, kad Amerikos miestai pergyvena istorijoje didžiausią finansinę krizę.

Nuo 1967 iki 1972 metų municipalinių tarnautojų skaičius pakilo 17%, dabar siekia daugiau 2 milijonus. Tuo pačiu metu tarnautojų algos pakilo 67%. Taipgi visos kitos išlaidos smarkiai padidėjo.

Miestai šaukiasi prie federalinės valdžios žymios finansinės pagalbos.

8,000 kovoja miškų gaisrus

Montana, Oregon ir California valstijose siautėja miškų gaisrai, kurie apima apie 100,000 akrų. Daugiau kaip 8,000 gaisragesių bando sulaikyti gaisrus.

Gaisrai jau padarė daugiau kaip \$24 milijonus nuostolių. Laukiama lietaus, kuris galėtų padėti gaisrus užgesinti.

10,000 demonstravo prieš poliuciją

Detroitas. Apie 150 Chrysler Frame firmos darbininkų buvo paskelbę sėdėjimo streiką. Policija išsvarė streikierius iš dirbtuvės.

10,000 streikierio laidotuvėse

Delano, Calif. Daugiau kaip 10,000 farmų darbininkų žygiavo paskui užmušto Nagi Dai'fallaha karštą ir suteikė jam, kaip kovotojui, pagarbą.

Policijai užpuolus piketus vienas policistas mirtinai primušė šį arabą, Jungtinės Farmų Darbininkų unijos nari. Laidotuvėse dalyvavo unijos prezidentas Chavez, kongresmanas Don Edwards, liaudies darbininkė Joan Baez ir daugelis kitų žymių žmonių. Visi pasmerkė policijos brutalumą ir pasisakė už padėti gaisrus užgesinti.

Mirė

Rugpiūčio 25 d., 9:30 val. ryte mirė Margareta Vilktarakytė Valilionienė-Walley Fort Lauderdale, Fla., ligo-ninėje, kur ji išbuvo virš mėnesį laiko. Rugpiūčio 28 d. ji buvo sukremuota. Drg. M. Valilionienė buvo kankinama vėžio ligos per ilgą laiką. Ji buvo uolii "Laisvės" rėmėja ir vajininkė. Ji taipgi buvo mūsų pažangiųjų organizacijų narė ir veikėja.

Su Margaretos mirtimi mūsų judėjimas neteko įžymios darbuotojos.

Plačiau apie velionės veiklą ir gyvenimą bus aprašyta kituose "Laisvės" numeriuose.

Finansinė krizė siautėja miestuose

Washingtonas. Cenzo biuras skelbia, kad Amerikos miestai pergyvena istorijoje didžiausią finansinę krizę.

Nuo 1967 iki 1972 metų municipalinių tarnautojų skaičius pakilo 17%, dabar siekia daugiau 2 milijonus. Tuo pačiu metu tarnautojų algos pakilo 67%. Taipgi visos kitos išlaidos smarkiai padidėjo.

Miestai šaukiasi prie federalinės valdžios žymios finansinės pagalbos.

10,000 demonstravo prieš poliuciją

Tokijas. 10,000 žuvų par-davinėtojų sudarė triukšmingą demonstraciją prieš vandenų teršimą, kuris naikina žuvis ir žaloja žuvis pramonę.

Dienraštis "Asahi" rašo, kad šiais metais 100,000 gyventojų gydėsi nuo užteršto oro ir vandens apsinuodijimo.

10,000 streikierio laidotuvėse

Delano, Calif. Daugiau kaip 10,000 farmų darbininkų žygiavo paskui užmušto Nagi Dai'fallaha karštą ir suteikė jam, kaip kovotojui, pagarbą.

Policijai užpuolus piketus vienas policistas mirtinai primušė šį arabą, Jungtinės Farmų Darbininkų unijos nari. Laidotuvėse dalyvavo unijos prezidentas Chavez, kongresmanas Don Edwards, liaudies darbininkė Joan Baez ir daugelis kitų žymių žmonių. Visi pasmerkė policijos brutalumą ir pasisakė už padėti gaisrus užgesinti.

LAISVĖ

LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published weekly (Fridays)

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Darbo Diena šiemet

Dar viena Darbo Diena (Labor Day) su mumis. Dar viena proga mūsų darbo unitų vadams pasigirti praėjusiais metais pasiektais laimėjimais, kurių, deja, niekur nesimato. Didžiųjų unitų vadai gali iš tikrųjų pasididžiuoti tik tuo, kad jiems praėjusiais metais pavyko organizuoti darbininkus sulaukyti nuo bet kokių masinių įstojimų prieš stambiojo kapitalo žėrimąsi negirdėtų pelnų darbininkų sąskaita. Per visus metus visoje šalyje nebuvo nė vieno kiek didesnio streiko, kiek platesnio sukilimo prieš didinimą skubos darbe, prieš sunkinimą darbo sąlygų, prieš algų mažinimą, branginančią pragyvenimo reikmenas. Puikiai vadams pavyko per visus metus neprileisti darbo unitų pakelti balsą prieš tęsimą karo Indokinijoje. Netgi nebuvo nė vienos didžiosios unijos protesto prieš užpuolimą ir bombardavimą Kambodijos. Dargi George Meany ir jo kolegos darė didžiausią spaudimą į Kongresą, kad jis nedrįstų versti prezidentą Nixoną šį karą baigti ir iš visos Indokinijos ištraukti visas Amerikos militines jėgas. Ir jeigu pagaliau Kongreso dauguma išėjo iš kantrybės ir nutarė nebeskirti pinigų karo tęsimui, tai buvo padaryta prieš Meany krikos nusistatymą. Ji gali šiandien didžiūti, kad dėka jos ištikimos paramos Nixono politikai, Vietnamo karą buvo galima tęsti taip ilgai.

Žinoma, mūsų darbo unitų biurokratai gali didžiūti ir tuo, kad kaip tikrai jų nusistatymas per praėjusio prezidento rinkimus laikytis "bešališkai" padėjo Nixonui išvengti milžinišką balsų daugumą. Jie gali girti ir tuo, kad per visus metus faktiniai mūsų didžiosios unijos vadai ne pirmo nepajudino prieš infliaciją ir kainų kilimą. Jie galėjo būti lyderiai nors jau bent paraginti būtų užsitraukę darbininkus per Darbo Dieną praversti masines demonstracijas prieš infliaciją ir kainų kilimą, bent jau parodyti savo gilų nepasitenkinimą valdžios politika. Bet ir tas nebuvo padaryta.

Ši Darbo Diena nebus panaudota darbininkų klasės interesams. Dar viena proga bus praleista. Labai gaila.

Pagaliau prisipažino!

Tik dabar, rugsėčio 20 dieną, karo veteranų suvažiavime New Orleans mieste prezidentas Nixonas viešai pripažino, kad jo įsakymu 1969-1970 metais neutrališką Kambodiją buvo bombarduojama ir naikinama. Jis tuo labai didžiūojasi ir sako, kad ir vėl taip darytų, jeigu tokios pat sąlygos susidarytų. Bet kodėl tą bombardavimą slėpė nuo Amerikos žmonių? Ne tik slėpė, bet dar juos apgaudinėjo, jiems melavo, militaristų vadų lūpmis amerikiečiams ir visam pasauliui sakymas, kad tos bombos iš Amerikos lėktuvų mėtomas ne ant Kambodijos, bet ant "komunistų pozicijų" Pietų Vietname?

Ir vėl tas žodis "apsauga". Tai reikėję daryti, kad "apsaugojus Amerikos karių gyvybes Vietname". Jis bijojo, kad komunistai iš Kambodijos neužpultų mūsų armijų Pietų Vietname.

Tai pasiteisinimas! Tai tikrai nixoniška logika. Pasiųsk armiją į kurį nors už dešimties tūkstančių mylių šalių ir paskui bombarduok ir naikink jos kaimyniškas šalis, kad iš jų kas nors tavo armijos neužpultų! Vardan įsivaizduoto pavojaus galima ir pateisinama pati sunkiausia kriminalybė, bauriausia apgavystė, niekšiškausias melas. Juk per tuos bombardavimus buvo išžudyta tūkstančiai ir tūkstančiai nieko nekaltų Kambodijos žmonių. Mūsų prezidentui jų kraujas ir gyvybė nieko nereiškia.

Ar gerai buvo pasielgta?

Kaip žinia, tarp Tarybų Sąjungos ir Kinijos santykiai nėra geri. Bet Tarybų Sąjungos vadovybė per visą laiką kovojo už sugražinimą Kinijai teisių Jungtinėse Tautose. Kai kam kyla abejonė, ar tai buvo išmintinga diplomatija.

Į šį klausimą atsako "Novosti" žinių agentūros korespondentas Vladimir Zubakov. Atsakymas įdomus. Jis rašo:

"Svarbiausia maoistų (kiniečių) Jungtinėse Tautose veiklos ypatybė, tai jų atvirai vedama antitarybinė linija. Atmesdami kiekvieną Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių kraštų pasiūlymą ir ranka ranson eidami su imperialistinėmis šalimis daugeliu klausimų, kiniečių vadai nori šią pasaulinę organizaciją nustumti atgal į blogiausio šaltojo karo laikus.

Klausimas gali kilti: Ar apsimokėjo Tarybų Sąjungai remti pasiūlymą atsteigti Kinijos Liaudies Respublikai teises Jungtinėse Tautose ir sugražinti Kinijai į jos vietą tarptautinėje organizacijoje?"

"Taip, apsimokėjo", sako Zubakov, "nepaisant maoistų antitarybinių veiksmų, nepaisant to fakto, kad Pekino vadovybė siekia panaudoti Jungtinių Tautų sąvyklą antitarybiniam tikslams".

Zubakov nurodo, kad Tarybų Sąjunga per visą laiką laikėsi principingos linijos, kad Kinijos liaudis turi būti atstovaujama Jungtinėse Tautose. Tarybų Sąjunga gerbia ir pripažįsta Kinijos Liaudies Respublikos, kaip vienos didžiausių šalių Azijoje ir visame pasaulyje, tikruosius nacionalinius interesus. Antra, Tarybų Sąjunga visados lai-

Kas ką rašo ir sako

DIDELIS ŽYDŲ NUSIVYLIMAS IZRAELIU

New Yorko žydų dienraštis "Freiheit" (rugs. 10 d.) savo vedamajame "Tarybiniai imigrantai Izraelyje" rašo apie tų žmonių didelį nusivylimą Izraeliu. Sakoma:

"Prieš keletą dienų Izraelyje buvo Beer Sheba atlaikyta tarybinių žydų imigrantų konferencija, kurioje jie išdėstė savo sunkią padėtį ir išskėlė Izraelio valdžiai savo reikalavimus. O dvi savaitės prieš tai imigrantai žydai iš Tarybinės Gruzijos uoste Ashdod vedė badavimą streiką ir demonstravo.

Nėbėra jokia naujiena, jog daugelis tarybinių imigrantų Izraelyje yra atsidūrę labai sunkioje padėtyje. Dauguma jų Tarybų Sąjungoje medžiaginiai gerai gyvena. Izraelyje jie susiduria ne tik su tais sunkumais, kuriuos tenka pergyventi visiems imigrantams į kitą kraštą. Jų padėtį labai pasunkina tas faktas, jog yra jie imigrantai iš socialistinės valstybės, kurioje piliečiai naudojami tokiomis gerovėmis, kokių neturi kapitalistinių kraštų žmonės, kaip, pavyzdžiui, nemokamas medicinis aptarnavimas (gydymas), mokslas ir t. t. Susiradimas darbo privatistikoje žmonėse visiškai naujas patyrimas tokiems imigrantams, ir dažnai labai kartūs. Kai kurie imigrantai yra profesionalai ir negali susirasti darbą savo profesijoje Izraelyje. Dar pridėkime didžiulę infliaciją. . ."

Kitais žodžiais, daugelis žydų nacionalistų suklaidinti ir iš Tarybų Sąjungos išvytiotų žmonių yra skaudžiai nusivylę Izraelio "rojumai".

RIMTI APDŪMOJIMAI APIE KAIMĄ IR JAUNIMĄ LIETUVOJE

Vilniaus "Tiesoje" rugs. 14 d. atspaudintas labai rimtas Vlodo Tuskos, Rokišio rajono Lukštų kolūkio pirmininko, straipsnis apie kaimo jaunimą. Nėra jokia paslaptis, kad jauni žmonės nenori pasilikti kaime prie Žemės darbu. Tai problema ne tik Lietuvoje, ne tik visoje Tarybų Sąjungoje, bet ir mūsų Jungtinėse Valstijose ir kitose su aukštai iškilusia pramone ir didmiesčiais šalyse.

Kodėl?

Vladas Tuska atsako: "Priežastys įvairios. Apie jas daug rašoma, samprotaujama, ginčijama. Tačiau, mano nuomone, visų pirma žemdirbių pamainą turėtų išugdyti pats ūkis, padedant šeimai ir mokyklai. Juk svarbiausia, kad jaunuolis įsivertint savo gimtinę, Ezerėliai, beržynai, žydras dangus - gražiai apdainuoti, aprašyti eilėse, bet sunkus, pasakyčiau, labai atsakingas darbas sutirpdo tą romantiką ir ji tampa kartais erzinantimi žemdirbių palydovė. Nors iš kailio nerikis - nesustabdysi artėjančio lietaus, kai šienas džiūsta. Privilai lėkti į lauką, nors būtum mirtingai pavargęs.

kėsi ir laikosi nusistatymo, kad Jungtinės Tautos turi būti tikrai pasaulinė organizacija.

Taip pat reikia žinoti, sako Zubakov, kad Tarybų Sąjungos vadovybė, "griežtai atmusdama iš Pekino leidžiamus melus apie mūsų partijos ir valstybės politiką ir energingai gindama Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių šalių interesus, visados yra pasirėmusi sunormalizuoti santykius su Kinijos Liaudies Respublika".

Būtent pareigos savo gimtinei, žemei supratimas - tai ir yra vadinamoji žemės šauka, ryšys su duona, rudens derliumi".

Pasirodo, kad šiuo reikalu Lukštų kolūkis yra pusėtinai laimingas. Jam esą pavykę geriau, negu daugeliui kitų kolūkių, laimėti geroką skaičių jaunų vaikinių ir merginų žemės ūkio darbams. Bet, žinoma, nepakankamai.

Didelė atakomybė krenta ant tėvų. "Apskritai tėvai vaikams nuo mažens turi ugdyti meilę žemei, gimtinei, o ne tik miestui, kaip kad daug kur daroma", sako Lukštų kolūkio pirmininkas. Taip pat didelį svarbų vaidmenį turi vaidinti mokykla. "Nežinau", sako Vladas Tuska, "ar mes turėtume ūkyje tiek jaunuolių, jei ne Lukštų aštuonmetės mokyklos direktorės Alvinos Zygytės ir viso pedagogų kolektyvo pastangos. Ir per pamokas, ir būreliuose kraunamas, kaip liaudis sako, krautis, taip reikalingas būsimajam žemdirbiui".

Pagaliau pačiame kolūkyje reikia sudaryti jaunimui patrauklias sąlygas kaime pasilikti. Vlodo Tuskos vadovaujamas kolūkis, matyt, tuo pasirūpina. "Kiekvieną jaunuolį, grįžusį iš armijos, ar atvykusį iš mokyklų", sako pirmininkas, "pasitintose kaip tikri tėvai. Pagal galimybes aprūpiname būtu, stambiai pašalpa, stengiamės atidžiai įsiklausyti į jaunuolio pretenzijas, pradžioje dirbti. Tegu jaunas žmogus neišmoksta dangstyti trūkumų, pataikauti vadovams, o tegu būna jaunas, energingas. Tegu būna pilietis, kolūkio šeimininkas".

Taip, sąlygos daug reikšmingos. "Kur linksmiau", sako Tuska, "ten ir traukia jauną žmogų. Jaunystė nemėgsta niūrumo, netvarkingumo. Ji veržiasi į šviesą. Tik mokykloms nukreipti jos energiją".

TARYBŲ LIETUVOS JAUNIMO VADOVYBĖI KLAUSIMAI

Vilniaus "Tiesoje" (rugs. 19 d.) kolumnoje "Dienos Aidai" Mindaugas Baryšas rašo:

"Sporto mėgėjų žvilgsniai šioms dienoms nukrypę į pasaulio studentų žaidynes Maskvoje. Universiada - stambiausios visos tarptautinės sportininkų varžybos.

Mūsų respublikos atstovų būrelis tarybinėje delegacijoje mažokas. Vargu ar atsitiktina, kad studentų žaidynėse startuoja tik keli Tarybų Lietuvos sportininkai. Greičiau tai dėsninga. Kaip rodo ir dalyvavimo TSRS Tautų spartakiadose rezultaty analizė, respublikos aukštųjų mokyklų indėlis, ruošiant aukšto meistriškumo sportininkus, pastaraisiais metais gerokai sumažėjo. Neseniai įvykusiose pirmosiose visasąjunginėse jaunimo žaidynėse, kuriose Tarybų Lietuvos atstovai užėmė bendrą dešimtąją vietą, dažnoje komandoje būtam mirtingai pavargęs.

Tai turėtų kelti nerimą. Juk aukštosiose mokyklose yra sporto klubai, nestokoją fizinio lavinimo specialistų. Jų tarpe ir aukštos kvalifikacijos, su moksliniais laipsniais. Tad kodėl jų "naudingoji veikimo koeficientas" nėra aukštas! Kodėl institutai, universitetas, akademijos paruošia taip nedaug sportininkų, kurie galėtų sėkmingai ginti tiek mūsų respublikos, tiek visos Tarybų šalių sportinę garbę stambiausiose tarptautinėse varžybose!"

Jaunimo vadovybė turėtų susirūpinti, surasti šio atsilikimo priežastis ir jas pašalinti.

Susirūpinimas Vietnamo našlaičiais

Vienas iš Vietnamo karo padarinių yra apie 25,000 našlaičių, kurių tėvai yra amerikiečiai, o motinos vietinės vietnamietės. Kai kurie jų jau paaugę berniukai ir mergaitės. Visi pripažįstama, kad jų dabartinės gyvenimo sąlygos yra nepavydėtinos, o ateitis jiems labai tamsi. Apart to, kad jie yra našlaičiai, jų nelaimė dar ir tame, kad jų tėvai atėjūnai, Vietnamo liaudies žudytajai, priešai, agresoriai, lytiniai išnaudoję ir palikę vietnamietes didžiausioje nelaimėje amerikiečiai. Jie nebus pripažinti ir skatomi tikrais vietnamiečiais. Jie bus diskriminuojami. Ogi jie nieko nekalti. Ne jie juk pasirinko kelią į šalį pasaulį.

Šiuo tarpu Amerikoje vedamas platus vėjus paveikti amerikiečių šeimas, kad jos po vieną ar du tuos našlaičius įsisiūnytų, parsitrauktų į Ameriką ir čionai išauklėtų, išmokslintų ir paruoštų gyvenimui. Bet nusiskundžiama, kad vėjus eina labai sunkiai. Kol kas dar nedaug šeimų sutiko pasiimti ant savo pečių tą labai didelę, nors labai žmonišką, atsakomybę. Taip pat, sakoma, esą susiduriama ir su abiejų valdžių trukdymais amerikiečiams našlaičius įsisiūnyti.

Gargždų miesto vykdomojo komiteto sekretorė Joana Martinkutė nemažai laisvalaikio valandų skiria rankdarbiams iš medžio. Medžio žievė, šakos jos rankose pavirsta tikrais meno kūriniiais. Jie papuošė ne vieno pažįstamo, kaimyno butą.

NUOTRAUKOJE: liaudies meno meistrė deputatė Joana Martinkutė.

B. Aleknavičiaus nuotrauka TOKIJAS. Japonijoje siautėja sausra, dėl kurios nukentėja javų derlius, bet ir pramoninė gamyba, nes visur vandens rezervai žymiai sumažėjo.

ISLAMABADAS. Pakistano ir Indiją kamuoją potvyniai, kurie sunaikino derlių apie \$600 milijonų vertės. Nemaža žmonių žuvo.

Kodėl viskas brangsta

Jungtinių Valstijų žmonės labai susirūpino nesvietišku brangimu maisto. Yra kuo rūpintis, nes kiekvieną savaitę brangumas neapsakomai auga.

Apie tai kalba kolumnistai, televizijos ir radijo komentatoriai, valdininkai. Daugumoje jie žmones ramina, kad tai "tik laikinas kainų kėlimas", nors jos kiekvieną savaitę vis kyla.

Liepos mėnesį per vieną savaitę ant svoro pakilo: jautiena 21 centą, kiauliena - 22 c., rūkytas kumpis - 32 c., vištiena - 26 c., žuvis - 34 centų, kiaušiniai - 16 c. tuzinas, kaip skelbia U. S. Agriculture Dept. Jautiena pakilo iki \$2.32 už svarą, o geresnė iki \$2.78, "porčiapas" \$2.06, kiaušiniai - \$1.10. Vištiena viduryje liepos buvo 62 centai svaras, o rugsėčio 15 dieną jau 92 centai!

Agrikultūros departamentas aiškina, kad J. V. gyventojai pirmajame 1973 metų pusmetyje suvalgė beveik tiek pat jautienos, kaip ir 1972 m. Gi paruošimui mėsos yra 50,000,000 jaučių ir veršiukų, tai vienu procentu daugiau, kaip buvo 1972 m.

Kiaulienos tik biskį mažiau žmonės valgė, kaip 1972 metais. Vištienos valgė daugiau, kaip 1972 metais, ypač tie, po to, kai pradėjo kilti kainos ant jautienos ir kiaulienos.

TIKROSIOS PRIEŽASTYS KAINŲ KILIMO

Reakciniai elementai kainų kilimo priežastis bando aiškinti tuo, kad JAV pardavė grūdų Tarybų Sąjungai, buk dėl to stoka galvijam pašaro. Tai kvailiausias prasimanymas! Šiais metais JAV grūdų turi daugiau, kaip turėjo 1972 metais pardavimui. Skirtumo nebus kas tuos grūdus pirsks: Tarybų Sąjunga, Kinija, Indija ar kita kokia nors šalis. Pagaliau kainos kyla ne tik ant galvijų, bet ant žuvų, bulvių, kurių prieš mėnesį 10 svarų buvo 62 centai, o dabar jau \$1.20, visokių daržovių, vaisių, kurių pagaminimui nereikia grūdų.

Mums nėra slaptė, kodėl taip kainos kyla. Dalykas tame, kad JAV imperalistai po Antrojo pasaulinio karo užkrovė viso kapitalistinio pasaulio bėdas ant mūsų šalies žmonių pečių. Nuo 1945 iki 1971 metų pabaigos jie suteikė kapitalo šalims \$165,310,000,000 pagalbos. Paskui įsivėlė į Korėjos karą, kur sukisė desėtkus bilijonų dolerių.

Pagaliau dešimties metų karas Vietname, kuriame žuvo virš 50,000 jaunų mūsų šalies vyrų, ir kuris prarižėvė, šakos jos rankose pavirsta tikrais meno kūriniiais. Jie papuošė ne vieno pažįstamo, kaimyno butą.

NUOTRAUKOJE: liaudies meno meistrė deputatė Joana Martinkutė.

B. Aleknavičiaus nuotrauka TOKIJAS. Japonijoje siautėja sausra, dėl kurios nukentėja javų derlius, bet ir pramoninė gamyba, nes visur vandens rezervai žymiai sumažėjo.

in Japan. . . West Germany. . . Italy. . . Spain" ir t. t.

Sėkmėje to Jungtinių Valstijų užsienio prekyba turi bilijonus deficitu, tai yra, mažiau prekių išveža į užsienį, negu iš ten parveža. JAV doleris atsidiure krizėje.

JAV siekiamos pagerinti užsienyje prekybą, pabaigoje 1971 m. dolerį nupigino ant 10 centų, tai yra, numušė jo kainą. Kai tas nieko negelbėjo, tai 1973 metų vasario mėnesį dar ant 10 centų nupigino. Bet tas dar daugiau nupulė jo vertę. Su pradžia rugsėčio Japonijoje jo vertė numušino ant 27 procentų, Šveicarijoje - 35%, o Vakarų Vokietijoje net ant 45%.

Nupuolė dolerio vertė užsienyje, nupuolė jo vertė ir Jungtinėse Valstijose. Tiesa, doleris tebėra 100 centų, bet už jį mažiau reikmenų jau galima nupirkti. O nesvietiškas Jungt. Valstijų apsiginklavimas ir ginklavimas Izraelio ir kitų kapitalistinių valstybių dar daugiau didina valstybinės skolas ir pigina dolerį.

Tuo tarpu nesvietiškus pelnus kapitalistai darosi. Jeigu 1972 metais balandžio, gegužės ir birželio mėnesiais, po taksų atkėlimo, General Motors Corp. turėjo \$723,038,000 pelno, tai 1973 metais už tuos pačius mėnesius jau \$797,450,000. General Foods Co. 1972 metais turėjo \$25,045,000, o šiemet jau \$25,427,000.

Prie didelių priežastų dar prisideda ir mažesnės, jų tarpe, daugelio žmonių guodumas - viską grobti sau, nepaisant, kaip bus su kitais. Oregeono Fred Schwarys Apil. Co. sako, kad tik per vieną savaitę ji pardavė 300 šaldytuvų - "freezerių". Kalifornijoje kompanijos sako, kad tų šaldytuvų pardavimas pakilo net 80%. Reiškia, žmonės perka mėšą ir deda į "freezerius".

Daug prisidėjo ir Watergate skandalas, kuris parodė, kaip "demokratija" yra mindžiojama.

Prie dabartinės valdžios politikos negalima laukti pagerėjimo. Tik žmonių veikla gali dalykus pataisyti. Reikia sulaukyti tą milžinišką pinigų eikvojimą apsiginklavimui, susitarti su Tarybų Sąjunga palankiumi pasaulyje tvirtos taikos, uždaryti JAV visas militines bazes kitose šalyse, ištraukti militines jėgas ir jas žymiai sumažinti. Reikia daugiau gaminti žmonėms reikmenų, statyti gyvenimo namų, mokyklų, ligoninių, išplėsti viešus darbus ir sulaukyti užsienio valstybės militarinę pagalbą.

D. M. SOLOMSKAS

ALEKSYS CHURGINAS

BALSAS

Aptemęs miestas uždegė žiburtus. Sveiki visi, kurie debesyuose ir vandenyne jų pasilgote, visi, kurie bežvaigždėj kelionėje viliojantį jų gaisrą sapnuojate, visi, kas melais gėsimą dar mylite, visi, kas rojumi pasivylėte, - sveiki visi, kurie šioj žemėj ir po žeme mano balsą girdit!

Aptemęs miestas uždegė žiburtus. . .

KOMENTARAI

Dar apie švietimą

Net labiausiai nusidavę "veiksniai", atrodo, po truputį pradėjo suprasti, kad net artimiausia jų biznio ateitis priklauso nuo jaunimo, ir suskasta jo neprarasti. Jie suprato net tai, kad "vadavimo" kalbą padarius vien tik anglų - mažų mažiausia juokinga. Taigi, pradėta diskutuoti apie išelviškojo jaunimo lituanistinę auklėjimą. Pradėta lyg rašomas viduramžiais medžioti visus, kas nors žiobtelėjo apie gerų lituanistinių vadovėlių reikalingumą (kaip ten bebuvę - "geras" - reiškia - "komunistinis", ir raudonai tapo nudažyti visi, kas tik užsiminė apie išelviškų vadovėlių kokybę, ar saugok die, apie pagalbą iš Tarybų Lietuvoje gyvenančių žmonių), apie galimybę vaikų pramokyti lietuviškai Lietuvoje. Taip eilini kartą garsiai buvo pareikšta - teisingiau - per visą margašpalvę spaudą klykte suklykta - apie jau žinomą dalyką: ne lituanistinis švietimas čia svarbiausias, bet antitarybinis priaugančio išelviškų kartos nutelkimas, ne noras duoti tai kartai objektyvių žinių, bet siekimas ją priversti galvoti, "kaip tėvelis galvojo". O tas tėvelis (ar dėdulė) jau seniai nieko negalvoja, tik it kurtinys burbuluoja savo dainelę. . . .

Arčiau, kaip kad parašė šia tema katalikiškasis "Draugas", dar nėra parašęs joks kitas reakcinis laikraštis: "MES KIŠAME JAUNIMUI IŠ GIMTOJO KRAŠTO GAUTAS KNYGELIS, TEIGDAMI, KAD NIEKO BLOGO TEN NERANDAMA, GRAŽI LIETUVIŲ KALBA (RETAS PRIPAŽINIMAS) - J. L.), GRAŽIOS LIETUVOS VAIZDAI (dar retesnis; anot to pat laikraščio - gražūs vaizdai žmanoj tik prieškarinėje Lietuvoje! - J. L.), PRIEŠAS ŽINO, KUR MŪSŲ SILPNŲJI PUSĖ (o čia - jau unikalus atradimas - prisiminkime: "Draugas" dažnai teigia, kad Lietuvos vaikams patiems trūksta vadovėlių, kad jie esą žemos kokybės, o čia rašoma, jog "priešas" - Lietuva sugeba išleisti vadovėlius specialiai "priešui" išelvių). Ir dar tokios kokybės, kad atsižvelgta net į silpnąją pusę. . . . J. L.), KAD TEN NĖRA MŪSŲ DVASINĖS KULTŪROS NE SPINDULĖLIO, KAD TEN NĖRA KRIKŠCIONIŠKOS KULTŪROS ZENKLIŲ, TAI MŪSŲ ŽMONĖMS NĖ Į GALVĄ NEATEINA". Kokios "dvasios" ir kokios "kultūros" nori "Draugas" ir jo bendraminčiai atskleidžia jau sekančiose eilutėse: "JEIGU JAU NEBĖRA LŪŠNELĖS SAMANOTOS, JEIGU JI SUPUVO (visa tai, aišku, Lietuvoje. - J. L.), TAI PESIMIZMUI VIETOS DAR NĖRA". Palikus nuošaliau pesimizmą ar optimizmą, viena aišku: "kultūros" ir "dvasios" simbolis, jų kvintesencija yra lūšnelė. Be jos - lietuviškos dvasios, kuri būtų tinkama išelviškam jaunimui pūsti - anei spindulėlio. Ką gi, tokios dvasios Lietuvoje tikrai nėra ir jos žmonių džiaugsmui jau niekada nebebus. . . .

Bet tai truputį nuo temos, nes noriu priminti pagyrūnišką šnekas apie lituanis-

tinio švietimo išelviwoje didžiulius pasiekimus. Tarp jų nelabai pastebimas straipsnelis Kanados "Tėviškės žiburiuose", kuris į padėti žvelgia kiek sąžiningiau ir kurio pagrindinę mintį noriu perpasakoti žmonėms, šio laikraščio neskaitytantiems; "Mokinių skaičius Montreale lituanistinėje mokykloje palaipsniui vis mažėja. Kadaise jų būdavo daugiau kaip šimtas, šiemet jų lankė daugiau kaip aštuoniasdešimt, o ateinančiais metais Petras Adamonis numato tik truputį daugiau kaip šešiasdešimt. Jo nuomone, jau baigia pribirsti reikalas steigti atskiras paralelines klases lietuvių kilmės vaikams, nebemokantiems lietuviškai. Tose klasėse dėstomoji kalba jau būtų anglų arba prancūzų, bet ir jose lietuvių kilmės vaikuose juk būtų galima išugdyti tam tikrų sentimentų savo tėvų kraštui ir suteikti jiems lituanistinių žinių". Mintis, reikia pripažinti, reali ir netgi, jei neatsižvelgti į anaipol ne stilistinį "bet", labai sveikintina. Išties, kas gali būti gražiau, jei vaikas didžiulius savo protėvių kraštu, turės apie jį gerą supratimą? Čia ir iškūša galvą tas "bet": mes puikiai žinome (tą rodo gyvenimas), jog žinios apie tėvų kraštą bus mažiausia penkiasdešimtmečio senumo, jog jose lietuvių po girias arkliais kais gūrinėja, jog jie savo namų stogus dengia tokiu augalu - samanomis, kurios vėliau labai romantiškai sužaliuoja, gi jei tėveliai prieš

trisdešimt metų nebūtų iš ten sprukę, Lietuva šandien būtų tokia pat graži, kaip ir Amerika ar Kanada. Tai ne žurnalistinis perdėjimas, tai - kone pažodiniš mintys iš moksleiviškų rašinių tame pat "Tėviškės žiburijų" laikraštyje. Mintys pasisemtos kaip tik lituanistinėse mokyklose. Beje, kad svarbiausias dėmesys vaikų mokyme turi būti kreipiamas kaip tik pačios šios žinios, savo kalbose ne kartą ir ne du yra pabrėžę vadovaujantys "veiksniai". . . . Štai to pykčio, kurį sukelia bet koks išelviško jaunimo apsilankymas Tarybų Lietuvoje šaknis, štai toks "lituanistinio" švietimo "veiksniškai" modelis. Neveltui prieš JAV PLB rinkimus "Dirvoje" net apmokamo skelbimo forma isteriškai rėkiamas: "Gana tylos dėl vaikų vežiojimo po komunistų stovyklas". . . . Būtų šie ir panašūs į jį garsinimo autoriai protinai - seniai suprastų, kad jų įkyri antityla veikia priešingai, negu jie norėtų. Vis dažniau žmonės, nori savo vaikams suteikti tikrų LIUANISTINIŲ žinių ir TIKRŲ ŽINIŲ apie savo gimtąjį kraštą, kreipia žvilgsnius kaip tik į Lietuvą. Tai gyvenimo dėsni. Lygiai kaip ir tas, kuris mašina išelviškų lituanistinių mokyklėlių lankytojų skaičių. . . . Kaip tik šiomis dienomis Vilniaus universitete lietuvių kalbos žinias gilina nemaža grupė gražaus išelviško jaunimo, ir, netenka abejoti, šis faktas bus ne kiek nemažesniu dygliu taikinis drausmės saugotojams, kaip tiesiog istorine-klasikine tapusi Čikagos Cicero vaikų kelionė. Juozas LUKYS

Prisiminimas iš jaunų dienų

Nors aš iš prigimties nebuvau tvirčiausias sveikatos, bet iš mažens pradėjau dirbti suaugusio žmogaus ūkio darbus. Tiesa, mūsų tėvas turėjo nemažą ūkį, bet šeima buvo didelė. Augom net septyni vaikai, ir dar tebebuvo gyvas šimtametis motinos tėvas. Taigi, šeima susidėjo iš 10 narių. Vadinasi, buvo dešimt pilvų, bet dėl darbo tik keturios rankos. Tai man dar tik 9 metų amžiaus esant teko pradėti dirbti ūkio darbus. Pas mus žemę akėdavo dviem arkliais, vieną arklį su akėčiomis varydami paskui kitą - ne taip, kaip kitur, kur arkliai akėčias traukdavo šonais. Mano nelaimė buvo mūsų keistas kokių trijų metų kūmelys. Kol jis būdavo sotus, pasiduodavo mano komandai, ir viskas būdavo gerai. Bet kada jis užsimanydavo eiti, eidavo namo, ir aš nepajėgdavau jį sulaukyti. Mane su akėčiomis parsivilkdavo namo. Ir nesileisdavo man jį iškiškyti. Atėjęs su manimi ir akėčiomis prie tvarko sužvengdavo, tai motina išėjus iškiškirdavo ir pašerdavo, o aš būdavo stoviu ir verkiu. . . . Vieną kartą buvo šitoks baisus atsitikimas. Ant apsigrįžimo tas šelmis nepaklausė manęs, tai akėčios susikabino su pirmojo arkliaus akėčiomis ir sustojo vienos prieš kitas. O aš tarp akėčių pargriuvau ant žemės. Mano laimė, kad arkliai nepatrakė drūčiai, tai akė-

čios neatsikabino. O jeigu jie būtų patrakę drūčiai, tai akėčios geležiniais kuolais mane būtų sudraskiusios. Aš išlindau iš akėčių tarpo ir, palikęs arkliaus, verkdamas parbėgau namo. Motina persigando, pamachi mane vieną. Aš stoviu ir verkiu. "Kas atsitiko, Juomeli, kur arkliai, kodėl vienas?" motina klausia. Aš gi drebu iš išgąščio ir negaliu žodį ištart. . . . Ir dabar, tą įvykį prisiminus, šalti širpuliai mane supurto ir ašaros pradeda veržtis iš akių. . . . JUOZAS BIMBA

CESAR CHAVEZ

Šiuo tarpu Vakarinių valstijų laukų darbininkų unija United Farm Workers veda sunkią kovą už unijos pripažinimą ir pagerinimą darbo sąlygų bei algų pakėlimą. Visoje šalyje vedamas boikotas prieš pirmą vynuogių ir "lettuce". Unijos vadai Chavez prašo miestų gyventojus šį boikotą paremti.

APIE "VADUOTOJŲ" VEIKLA IR PLANUS

Kodėl jų planai šlubuoja

Posakis apie "šlubus" planus priklauso ne man. Nenorėdamas savintis svetimų išradimų, turiu prisipažinti, jog prioritetas čia priklauso Vincui Rasteniiui, kuris tą posakį paleido į pasaulį tam, kad apibūdintų buržuazinių nacionalistų sumanymų ydingumą Lietuvos valstybingumo atžvilgiu. Ir pasisakė jis taip ne pažangloje spaudoje, o nacionalistų "Akiračiuose". Girdi, "mūsų nepriklausomybiniai veikimai nepriartino mūsų prie nepriklausomybės nė vienu žingsneliu". "Veiksnių" planas, girdi, buvęs šlubas. JIS ŽINO, KĄ JIS KALBA V. Rastenis žino, ką jis kalba. Jisai yra vienas to "šlubų plano" autorių ir įkvėpėjų. Bet jis yra vienas tų, kurie nori laimėti ne tik iš savo planų sėkmės, bet ir iš jų sužlugimo. Juk jis yra matęs tą planą ne šiandien, tačiau ilgą laiką tylėjęs, o kada visi pamatė, kad tas planas sužlugtas, jisai pradėjo jį kritikuoti, kad įrodytų, jog jis nieko bendro su juo neturįs. Iš tikrųjų, tas "šlubas planas" buvo savo laiku bendras visoms buržuazinėms partijoms. Jo pagrindas buvo Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų ginkluotas konfliktas, kurio tikėjosi veiksniai. Iš to konflikto buržuaziniai nacionalistiniai veikėjai tikėjosi išplėstini, išspręsti savo politinius uždavinius. Jie, žinoma, negalėjo nesuprasti, kad JAV ir TSRS ginkluotasis susirėmimas būtų pradžios pasauliui, ir, žinoma, labai pavojingas ir Lietuvai, kuri dėl savo geografinės padėties nepaprastai būtų nukentėjusi tokio susirėmimo atveju. Bet tatau jiems maža terpėjo. Juk jie tikėjosi stovėti nuošalyje, išsigelbėti kur nors amerikoniškose slėptuvėse, o po to atvažiuoti dalytis pyragų ant kruvinų griuvėsių. Bet konflikto nėra. Dar daugiau, kaip ne be apgalvotavimo priverstas pripažinti pats Rastenis, įsigalėjo taikos era, "kuri žadama ištiesam mūsų dabartinio jaunimo ir jo vaikų vaikų amžiui". Taika, kurios trokšta visas pasaulis, milijonai žmonių visoje planetoje, griaua jų planus, pakerta jų politikos pagrindus. Siaubinga, bet faktas. . . . Vargu, ar visoje polemikoje prieš nacionalistus yra buvęs labiau žudantis kaltinimas jiems, juo labiau, kad jis kilęs iš jų pačių stovyklos. JUK BUVO KOMUNISTŲ PERSERGĖTI Tačiau ypatingos naujienos V. Rastenis nėra pasakęs. Jeigu jis būtų buvęs doras žmogus, jis būtų turėjęs pasakyti, jog jo nemėgstami komunistai jau seniai jį yra įspėję, kad veiksnijų "planas yra šlubas", ne tik antinacionalinis, antihumaniškas, bet ir bergėdžias, bevalsis, kaip nudžiūvęs, nesugebantis žydyti medis. Ką gi jis siūlo? Jisai siūlo griauti Tarybų Sąjungą iš vidaus, tikėtis erozijos nacionalistiniu pagrindu, remtis jaunąja karta, kuri, esą, "politiškai ir

ideologiškai kiek dezorientuota, tautiškai atrodo besanti nuostabiai sąmoninga". Taip, Lietuvos jaunoji karta yra, žinoma, patriotiška, ji nėra išsižadėjusi savo nacionalinio orumo, ji kaip tik dabar, Tarybų valdžios sąlygomis, teisingai suprato tai, ką nuo jos slėpė buržuaziniai istorikai, bijodami jos sąmoningumo, pamatė didžius savo tautos žygius visose gyvenimo srityse. Ji pajuto savo sugebėjimus socializmo sąlygomis. Ji visu tuo pagrįstai didžiulioji. Bet jos nacionalinis pasididžiavimas, nacionalinis orumas nepaeraga į nacionalizmą, į keliaklupsčiamą kapitalizmui, kaip to norėtų V. Rastenis, operauga į tarybinį patriotizmą ir internacionalizmą, su kuriuo jis darniai jungiasi, į pasi- didžiavimą savo socialistine Tėvyne, savo draugyste su kitomis broliškomis mūsų šalies nacijomis. V. Rastenis tai laiko "dezorientavimu". Mūsų jaunoji karta tai laiko idėjiškumu, politiniu sąmoningumu, ištikimybe marksistinė-lenininei ideologijai. Kitaip tariant, ir pats Rastenis, kuris kritikuoja vieną šlubų planą, kuria kitą, atrodo, ne mažiau šlubą. JAM STOKA NUOŠIRDUMO IR ATVIRUMO Ir vis dėlto svarbiausia yra ne tai. Jeigu Rastenis rimtai, o ne populiarumo ieškodamas, ne tik skambiam žodžiui, būtų įsitikinęs, kad planas yra šlubas, jis būtų turėjęs atsakyti, kodėl jis liko šlubas. Kur klaidos pagrindas? Kodėl suklysta? Šito Rastenis nedarė ir, matyti, nedarys. Jeigu Rastenis būtų pradėjęs nagrinėti, kodėl nacionalistai pateko į akliavietę, kodėl patyrė krachą eilę metų jų puoselėtas planas, jis būtų pamatęs, jog taip yra nebe pirmą kartą. Lietuvos istorijoje nacionalistų planai sužlugdavo, galima sakyti, sistemingai. Kada ateties istorikai mėgins rimtai studijuoti nacionalistų politiką, jie įsitikins, kad jų planai neišlaikydavo laiko egzaminų, nes buvo kuriami, nesugebant orientuotis istorinių įvykių eigoje. Buvo ir laimėjimų, bet tik laikinų. Jie tikėjosi susitarti su caru - carizmas, žlugo. Jie tikėjosi susitarti su kaizeriu - ir tas nuėjo velniop. Jie tada pakeitė orientyrą - laukė socializmo pralaimėjimo Tarybų Sąjungoje, tam tikrą laiką siejo savo viltis su Hitleriu, bet įsitikino, kad einant su velniu obuoliauti, tenka likti ne tik be obuolių, bet ir be krepšio. Tada jie tikėjosi, kad Tarybų Sąjunga būstanti labai silpna po karo ir visas viltis siejo su Vakarų buržuazijos jėgomis. "Sekantį mėnesį bus karas" - tikino jie po karo savo šalininkus. Tačiau ėjo mėnuo po mėnesio, o karo vis nebuvo. Vakarų Europos buržuazinės valstybės po karo buvo bejėgės, liko JAV, ir nacionalistai ėmė tikėtis jų paramos. Ir štai - vėl nusivylimas. Tarp JAV ir TSRS nesimato ginkluoto konflikto. Visos žmonių džiaugsmui, nacionalistų nuliūdumi.

KODĖL JIEMS TAIP NEVYKSTA?

Kodėl sistemingai šlubuoja nacionalistų planai? Nejaugi jų vadovai tokie negabūs, kvaili? Ne, to nepasakyčiau. Jų tarpe yra žmonių, kurie turi nemažą politinį patyrimą, gana gudrūs ir netgi klatingi. Kodėl jie vis klaidingai skaičiuoja? Laikinus dalykus palaiko nuolatinais, nesugeba pasirinkti teisingo kelio? Nacionalistų vadai neižiūri teisingo kelio, nes jiems ant akių yra klasiniai akiniai, kurie iškraipo vaizdą. Jie žiūri į politinę situaciją pasaulyje pro savo klasės interesų prizmę. Vieni jų sąmoningai sutapatina savo klasės interesus su visos nacijos interesais, kiti daro tai nesąmoningai, tikrai galvodami, kad jų interesai yra visos nacijos interesai. O jų klasė yra istorijos proceso pasmerktas smukimui. Žinoma, tas smukimas yra ne savaiminis, jis turi būti pasektas aktyvios darbo žmonių kova, bet jis yra nulemtas objektyvios įvykių eigos. Jų pralaimėjimai yra objektyvūs. Jeigu jie to nepastebi, tai tik dėl to, kad juos suklaidina jų akiniai. Ir geras jūrininkas gali suklysti, jeigu jo kompasas yra sugedęs. O nacionalistų kompasas yra aiškiai istoriškai sugedęs. UŽ KO JIEMS DABAR GRIEBTIS? Ko jiems dabar tikėtis? Iš ko dabar laukti malonių? Kas dabar išgelbės Lietuvos nacionalistus ir grąžins juos atgal į prarastą sostą, nepaisant liaudies valios? Kur dabar ta jėga, kuri sutriuškint nekenciamus bolševikus? Beviltiškai dairosi aplink nacionalistai, bet horizonte nieko nėra. Tikėtis paramos iš dievo? I jį nacionalistai šaukiasi iškilmingomis progomis, bet praktikai jis netinka. Ką gi daryti? Ir nacionalistai pradeda ieškoti naujo plano. Jie daro užuominas į vidinę eroziją Tarybų Sąjungoje, tikisi eksploatuoti nacionalizmo likučius šalies viduje. Kitaip sakant, jie ragina jaunimą bendrauti su Lietuvos jaunimu ir tuo būdu jį veikti savo tikslais. UŽ NUOŠIRDŲ BENDRADARBIAVIMĄ Tarybų Lietuvos darbo žmonės yra už kultūrinį bendravimą su savo tautiečiais, didelių gyvenimo audrų nublokštais į svetimus kraštus. Mūsų šalies darbo žmonės, visuomeninės organizacijos yra pasiryžę nuoširdžiai ir draugiškai sutikti kiekvieną, kas atvyksta pasisvečiuoti į savo ar į savo tėvų gimtąjį kraštą. To negali neigti dargi ir priešiškausi mūsų atžvilgiu žmonės, nors kai kurie jų po to akmeniu atsilygina už duoną. Ir toks bendravimas yra galimas. Jis tikrai būtų naudingas ir išelvių, - nepaisant jos politinių pažiūrų, - ir Lietuvai. Mes čia turime tikrai vieną pageldavimą savo sveičiams: jeigu jūs svečiuojatės, būkite svečiai. Svečias neturi neštis užantyje akmens, o rankovėje peilio. Jis neturi naudoti viešnagės kurstymo, griovimo tikslais. O jeigu kas taip daro, tas negali tikėtis vaišingumo.

Lietuvoje mirė įžymus darbuotojas

Rugsėčio 8 dieną staiga mirė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos atsakingas darbuotojas, partinės organizacijos sekretorius, senas revoliucinio judėjimo dalyvis, TSKP narys nuo 1935 metų, Didžiojo Tėvynės Karo Vėteranas Povilas Putrimas, gimęs 1913 metais. Jo vaikystė ir jaunystė buvo sunki, nes nuo mažens turėjo tarnauti stambiems ūkininkams, dvaruose, o vėliau dirbo darbininku, buvo Voduvų (Rokiškio apskritys) komunistinės kuopelės sekretorium, 1940 m. atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, dirbo Lietuvos liaudies kariuomenės bataliono politiniu vadovu. 1942-1945 m. tarnavo Tarybinėje Armijoje 16-ojoje Lietuviškoje divizijoje kur buvo diviziono vado pavaduotoju politiniams reikalams. Fronte buvo sunkiai sužeistas. Pocariniams metais dirbo partiniu sekretorium, "Kauno Tiesos" vyriausio redaktorium ir kitose atsakingose pareigose. Tai buvo labai kuklus, darbštus, principingas, atsidavęs tarybinės Tėvynės partijos ir labai geras draugas. Visi jį pažinojusieji labai jį gaili. Povilo Putrimo, kaip gero ir kuklaus draugo, principingo komunisto švietus paveikslas ilgai pasiliks jį pažinojusių atmintyje. Tebūnie jam lengva Tarybų Lietuvos žemelė, kurią jis taip mylėjo. A. GUČIŪNIETIS

IVAIRENYBĖS

Kovą su vampyrais Kraujai iščiulpiantys šikšnosparniai Lotynų Amerikoje puola ir žmones, ir gyvulius. Nepadėjo nei įvairiausi spąstai, nei sprogstamos medžiagos. Išgelbėjo vienas triukas: buvo sugauti keli "kraujageriai" ir jų kailius išteptas krauju krešėjimą stabdančiu tepalu. Po to jie buvo paleisti. Kiti šikšnosparniai puolė laizyti jų kailių, norėdami padaryti jį švarų. Pasekmė: visi šikšnosparniai nukraujuodavo po mažiausio sužeidimo. NUO BALTIJOS IKI ADRIJOS Lenkų ir jugoslavų specialistai ruošia bendrą autostradą nuo Baltijos iki Adrijos jūros projektą. Nauja magistralė sujungs į vieną sistemą Lenkijos, Čekoslovakijos, Vengrijos ir Jugoslavijos automobilių kelius. RADIJAS SAUGO GRŪDUS Kovai su vabzdžiais kenkėjais vis plačiau naudojamos ultratrumposios radijo bangos. JAV buvo atlikti bandymai valyti užkrėstus kviečių grūdus ultratrumposiomis bangomis. Į kviečių krūvą, kurioje knibždėte knibždėjo kenkėjų, 10 s buvo nukreptos ultratrumposios bangos. Per tokį trumpą laiką žuvo 88% grūdinės kandies ir 90% straublūkytų naidžių. Skaitant Rastenį, susidaro įspūdis, kad jis, būtent, į tokius svečius deda viltį. Jeigu jis turi tokių planų, tai mes galime jam iš anksto pasakyti, kad ir jo planas yra šlubas. ZIGMAS GENYS.

IŠ MANO VIEŠNAGĖS LIETUVOJE

Sudėtingos vestuvės

New Yorkas - Vilnius - Tarybų Lietuva. Visa tai prasideda 1971 metų vasaros pabaigoje. Amerikiečių lietuvių grupė vyksta aplankyti savo tėvų žemę, brangiąją Lietuvą. Grupė susideda daugiausia iš pagyvenusių asmenų, kuriems dėl vienokių ar kitokių sąlygų teko aplėsti savo gimtąjį kraštą, savo tėvus, brolius, seseres bei savo draugus.

Tarp jų senesniųjų lietuvių radosi grupėje jaunas amerikietis lietuvis Vytautas Lalas. Jis vyksta aplankyti savo tėvų žemę, kurios jam dar neteko matyti, tik teko girdėti apie ją iš savo tėvų bei draugų. Grupei atvykus į Vilnių, mano giminių bei draugų būrys ateina manęs pasitikti aerouoste. Atvykta ir mano giminaitė Jurata Buividavičiūtė, mano sesutės anūkė. Pasitinka ne tik mane, bet visą arvykusių iš Amerikos grupę. Jurata susipažįsta su Vytautu. Susidraugauja. Mūsų grupė važinėja po Lietuvą. Nemunu plaukia laivu. Vytautas draugauja su Jurata. Pamėgo viens kito draugiškumą.

Mūsų grupė grįžta į Ameriką. Grįžta ir Vytautas. Bet jo mintys pasilieka Lietuvoje. Svajoja apie ten praleistas dienas drauge su Jurata. Tikra pažintis tarp jų užmezgta laisvais nuolat persikeičia.

Vytautas vėl vyksta į Lietuvą 1972 metais susitikti, pasikalbėti su Jurata apie juodviejų ateitį. Susitikę susitarė apsilankyti 1973 metų liepos 6 d. Metrikacija turi įvykti Vilniuje, Lietuvoje, kur Jurata gimusi ir augusi studijavo muziką. Vytautas ir Jurata rengiasi vestuvėms. Kviečia mane būtinai dalyvauti ir užimti piršlio rolę. Sako: Tu esi mūsų susitikimo ir susipažinimo priežastis. Jeigu ne tu, mudu nebūtume susipažinę.

Šių metų birželio 28 d. lietuvių grupė vyksta aplankyti Lietuvą. Kai kurie jau kelintu kartu. Dauguma grupės taipgi susideda iš jau pagyvenusių lietuvių, tarp jų ir aš. Vykstu į Tarybų Lietuvą jau ketvirtu kartu. Esu grupėje, o reikės dalyvauti vestuvėse. Tenka laikinai pasitraukti iš grupės, kai ji būna Vilniuje. Iš Vilniaus vyksta į Leningradą keletai dienų.

Vestuvės vyksta Vilniaus puošniame Dainavos restorane. Dalyvauja apie 50 asmenų, tai vis giminės bei artimi jaunavedžių draugai. Vienos dienos vestuvėms neužtenka. Tenka dar puotauti antrą dieną, bet jau ne Vilniuje, o jaunosios tėvų Buividavičių gražiame kolektyviame sode, kur randasi dar neseniai baigtas statyti gyvenimui namas. Susirenka apšviesti giminių bei draugų. Puota tęsiasi pagal lietuviškus vestuvių papročius. Prieinama prie to, kad piršlys turi atsakyti už savo melagingas kalbas. Susidaro teismas, kuris suranda piršlį kaltu, nusprendžia, kad piršlys turi būti pakartas po sauso medžio šaka. Man užimant piršlio vietą teko būti teisiamam - išklaupti teisėjų nuosprendį būti pakartu. Bet mano laimei jaunoji pasuko teisėjams šampano bonką ir jie pakeitė savo nuosprendį.

Pavakare apie 4 valandą tenka man aplėsti pokylį ir skubėti į Leningradą, kad įsijungti į savo grupę, kuri radosi jau Leningrade. Pabuvoję Leningrade dieną vykstame į gražiąją Suomiją, kur plačiai važinėjame po Helsinkio miestą ir apylinkę per tris dienas, taipgi aplankome Turku miestą bei kitas vietas. Miestai labai švarūs-gražūs. Amerikiečiai švara negaliprikyti Suomijos miestų švarai. Miestuose neteko matyti apsikudėjusių jaunuolių, kokių galima matyti Amerikos miestuose. Taipgi neteko matyti apsirėngusių hipiškais drabužiais. Matėsi visur saikas, tvarka. Miestuose po atviru dangumi įsteigti didžiausi marketai, kur pramoniniai bei valstiečiai suveža savo įvairias prekes - daržoves, vaisius ir kitką. Visko ten galima rasti, ką tik reikalinga gyvenimui, net ir gyvų žuvų. Marketuose stebėtina švara.

Suomija - akmenuota šalis. Didžiausią žemės dalį užima miškai, pasipuošę laibaliemenėmis pušimis, žaliomis eglėmis bei baltarūbiais beržais. Nemaža didesnių bei mažesnių ežerų. Žemė yra labai brangi. Nesimato mažiausio žemės sklypėlio, kad jis būtų apmestas, nebūtų tvarkingai apdirbtas. Rugiai, kviečiai, vasaros jūbai puikiai atrodė. Sienas džiovinamas labai tvarkingai. Neteko matyti nei vienos trobos bei pastato, kuris būtų pagriuvęs, apmestas. Nesimato nei kio mašinų riksanių laukuose. Visos turi savietą pastogę. Matėsi didžiulės bandos žalmargių karvių ganantis laukuose. Bet neteko matyti nei vieno arklio. Tai reiškia, laukai apdirbami mašinomis.

Miestuose matėsi daug automobilių, daugiausia vokiečių išdirbystės, po jų seka Japonijos, Prancūzijos bei kitų šalių. Amerikiečių išdirbystės matėsi labai mažai. Suomiai sako, kad jie labai grangūs. Shevrolet "Impala" \$15,000, gazolino galionas 80 centų.

Kelonėje oras pasitaikė geras, nelietingas, bet kiek per šiltas, tvankus. Leningrade jautėsi kiek vėsiu.

Užbaigę kelionę po Suomiją iš Helsinkio lėktuvu vykstame į Kopenhagą ir ten į New Yorką.

MOTIEJUS KLIMAS,
East Brunswick, N. J.

RESPUBLIKINĖS PREMIJOS LAUREATAI

Neelinio talento menininkas

1973 m. Respublikinės premijos laureatas vargonininkas Leopoldas Digrys.

A. PALIONIO nuotrauka

Dešimtys vargonų koncertų kasmet pradžiugina vilniečius ir Tarybų Lietuvos sostinės svečius. Naujai pastatyti ar rekonstruoti šie didingi muzikos instrumentai gaudžia Filharmonijoje, Valstybinėje konservatorijoje, Paveikslų galerijoje. Kauniečiai pamėgo vargonų koncertus, rengiamus Vitražo ir skulptūros galerijoje, pajūrio polisautojai - Nidos muziejuje.

Tačiau ne tik gerais vargonais šiandien garsėja Lietuva. Plačiai žinomi ir talentingi atlikėjai. Tai - Žilagalviai senosios kartos vargonininkai ir jaunimas, pokario metais išėjęs mokslus.

Apie vieną jaunosios kartos atstovą - vargonininką ir pedagogą Leopoldą Digrį čia ir norėtume kiek plačiau pasakoti "Laisvės" laikraščio skaitytojams.

... Septyniolikos metų baigęs Vilniaus dešimtmetį muzikos mokyklą (dabar vadindamą M. K. Čiurlionio vidurine meno mokykla), L. Digrys išvyko studijuoti į Maskvos Valstybinę P. Čaikovskio konservatoriją, nusprendęs būti pianistu. Tačiau jo klasės pedagogas prof. G. Ginzburgas pasiūlė studentui pabandyti vargonus. . . Nuo tos dienos Dig-

rys jau lankė studijas ir kaip pianistas, ir kaip vargonininkas. 1957 m. įsigijęs abiejų šių specialybių diplomus, muzikantas iš Lietuvos dar kelerius metus tobulinosi aspirantūroje prie Maskvos Valstybinės P. Čaikovskio konservatorijos. Vėliau jis išvyko stažuotis į Prahos Muzikos akademiją, pas žymų Čekoslovakijos vargonininką prof. I. Reibergerį.

Nuo 1960 m. L. Digrys pradėjo dėstyti Vilniuje, Valstybinėje konservatorijoje, kurioje neužilgo buvo įkurta ir vargonų klasė. Visa širdimi atsidavęs pedagoginiam darbiui, jis spėjo išugdyti būrelį muzikantų-atlikėjų, kurie jau gerai užsi-rekomendavo respublikos kultūriname gyvenime. B. Vasiliausko, G. Lukšaitės, N. Trinkūnaitės koncertai ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje susilaukė gerų įvertinimų, jie pelnė laureatų vardus tarprespublikiniuose M. K. Čiurlionio konkursuose.

Tačiau ryškiausias vargonininko L. Digrio veiklos baras - plati koncertinė veikla. Klausytojai labai vertino jo grojimą: minties aiškumą, stiliaus grynumą, lakią fantaziją, temperamentą, nesuvaržytą techniką, išradingumą, pasiren-

kant registruotės spalvas. Tai mąstantis menininkas, su aiškiai apibrėžta kūrybine individualybe.

Muzikantas pastoviai koncertuoja visuose Tarybų Sąjungos miestuose, kur yra vargonai, ne kartą dalyvavo įvairiuose vargonų muzikos festivaliuose Lenkijoje, Šveicarijoje, VFR, Danijoje, Maskvoje. Didelį pasisekimą turėjo jo gastrolės Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Suomijoje. . .

Vien tik ši sezoną vargonininkas iš Vilniaus po kelis kartus koncertavo Leningrade, Maskvoje, Kijeve, Jerevane, Soro mieste Danijoje, Glotingene ir Dortmundėje (VFT), Krokuvėje.

Nelengva suminėti L. Digrio repertuarą. Būdamas vienas iš aktyviausių koncertuojančių ir labiausiai vertinamų Tarybų Sąjungoje vargonininkų, jis srjoja visų epochų - tiek senovinę, tiek romantinę, tiek šiuolaikinę muziką. Digrys - daugelio savo amžininkų pirmasis kūrinių atlikėjas, tad nenuostabu, kad jo asmeninėje namų nototekoje yra nemaža kūrinių, jam dedikuotų lietuvių tarybinių ir užsienio šalių kompozitorių.

Vaisinga ir įvairi L. Digrio muzikinė veikla, pasireiškianti neeiliniu talentu, pedagoginiais bei organizaciniais sugebėjimais ir kūrybine iniciatyva, Tarybų Lietuvoje aukštai įvertinta: 1968 m. L. Digriui buvo suteiktas Lietuvos TSR nusipelnusio artistas garbės vardas, o šiomis dienomis jis tapo Respublikinės premijos laureatu.

SAULĖ ŠEMESKEVIČIENĖ

Kongresas gali Nixoną impyčinti

Washingtonas. Senatorius McGovern pareiškė, kad Kongresas gali Nixoną impyčinti, jeigu Nixonas bus teismų pareikalautas išduoti su Watergate susietus dokumentus ir atsiskaityti išduoti. Nixonas pasakė, kad jis nepaisys reikalavimų dokumentus priduoti tyrinėjimams, nes jų išdavimas galys pažeisti "nacionalinį saugumą", sudaryti pavojų.

MEKSIKOS MIESTAS. Meksikos valdžia praneša areštavusi 2 meksikiečius, kurie gegužės mėn. kidnapinę Jungt. Valstijų konsulą Leonhardy išlaikė 4 dienas.

WASHINGTONAS. 7 Valstybės departamento pareigūnai išvyko į Rytų Berlyną tartis dėl užmezgimo diplomatinį ryšių su Vokietijos Demokratinė Respublika.

Pastabų žiupsnelis

Daug, labai daug skaitome, matome ir girdime apie Watergate skandalą. Prie kokių niekšysčių priėjo prez. Nixono rėmėjai, kad tik laimėtų rinkimus praėjusį lapkr. mėnesį!

Bet reikia atsižvelgti į tai, nuo kur ir kaip visa tai prasidėjo. Prezidento padėjėjo p. Erlichmano svarbiausias pasiteisinimas, kad jie turėję apsaugoti šalį nuo priešų. Gi Nacionalis Apsaugos Aktas buvo Kongreso įvestas 1947 metais, ir prez. Trumanas jį pasirašė. Čia ir sukurtas nacionalis valstybės apsaugojimo aktas. Gi 1950 metais išleistas centralinis žvalgybos aktas (Central Intelligence Act) ir įkurta Centrinė Žvalgybos Agentūra (C. I. A.) Su tuo ir prasidėjo valdžios pareigūnų slapti veiksmai. Nuo čia valdžios agentai galėjo slaptai vesti purviną politiką ir persekioti prieštaraujančius piliečius be jokio atsiskaitymo politiniai ar finansiniai.

Kas iš pažangiečių neat-simename makartizmo eros. Dabartinis skandalas įdomus tuomi, kad iš lygsvaros išėję republikonai ėmėsi šnipijados prieš tos pačios klasės demokratų.

Atsiminkime, kad Kongresas neprotastavo, kai CIA agentai nuvertė valdžias Iranė, Guatemaloje ir Dominikos respublikoje. Nieko neskakė, kad mūsų šalies agentai kišosi į Italijos ir Prancūzijos rinkimus. Tylėjo, kai buvo terorizuojami pažangiečiai ir jų spauda. O kiek pridaryta niekšybių prieš Kubą! Visai tai buvo daroma vardan šalies apsaugojimo".

PENTAGONAS

Ši valdžios ranka siekiasi "tvarkyti" visą pasaulį savo militarine jėga. Pagal "New York Times", J. V. šiuo tarpu siunčia militarinius tarnautojus į Iraną. Ap-skaičiuojama, kad ten pasiųsta 600 kareivių su jų šeimomis. Viso ten dabar yra virš 1100 mūsų militarinių jėgų. Jų tarpe bent trys generalai. Susitartą pasiųstie ten ginklų už du bilijonus dolerių. Kas, jeigu ne mes, kurie mokame taksus, turime padengti tokias bilijonines išlaidas!

KUBA

Prez. Nixono susitarimus su L. Brežnevą galima tik pasveikinti. Taip pat sveikintinas atidarymas diplomatinį durų į Kiniją. Bet kaip su Kuba? Kodėl nesu-sitarti su ja? Reikėtų ir čia "normalizuoti" santykius.

UŽSIŪTA VIENA "SKYLĖ"

1950 metais, kuomet prez. Nixonas buvo kongresmanu, atstovaujančiu Kalifornijos valstijai, jis davė sumanymą įsteigti Subversyvinės Veiklos Kontrolės Biurą, kuri Kongresas užgrybė. Po 23 metų veiklos ir išleidimo apie 7 milijonų dolerių šis biuras pasinaikina, nes naujame biudžete jam nepaskirta pinigų. Giriasi jo pirm. John W. Mahan, Girdi "kai pradėjom darbą, buvo 50,000 komunistų šioje šalyje, o dabar tėra 6,000". Esą, "gerą atlikome darbą".

Gerai padarė Kongresas, uždarydamas bent vieną šnipijados šaltinį.

KAM BILIJONAI?

Senatorius Fulbright nu-rodo, kad J. V. išleido per pastaruosius 26 metus iš valstybės izdo 180 bilijonų dolerių palaikymui "laisvo pasaulio" šalių, k. t. Vietnamo (pietinio), Kambodijos, Korėjos, Tailando, Graikijos, Taiwano ir Filipinų. Iš tos sumos grynai militarinei paramai suteikta 80 bilijonų dolerių. O tai, neužmirškime, sudėta iš mūsų taksų (mokesčių). Laikas, seniai laikas nukirsti tokį mėtymą dolerių. Laikas tuos dolerius sunaudoti savo šalies žmonių buities palengvinimui.

Perdaug yra mūsų gyven-tojų paskendusiu varge, perdaug senuolių pusbadžiai gyvena iš ubagiškos pensijos.

Po Antrojo karo įvesta tokia militarinės paramos programa šiandien neatitinka realybę ir šių dienų sąlygas. Raginkime savo atstovus Washingtono sustabdyti bereikalingą švaistymą mūsų sudėtų dolerių!

E. N. J.

Chicago, Ill.

PASKUTIIS
ATSISVEIKINIMAS

Bendrovės direktorių taryba organizuoja rugsėjo 8 dieną gedulo mitingą Mildos salėje velionies Vinco Andruolio pelenams išlydėti į Lietuvą.

Kas kiekvienam pažangiam Amerikos lietuviui buvo Vincas Andrusis, daug aiškinti nereikia. Jis buvo laikraščio įkūrėjas ir beveik be pertraukų visą laiką jo pagrindinis redaktorius.

Vincas Andrusis išvertė labai gilią vagą mūsų visuomeniniame judėjime. Ir štai jis grįžta į savo gimtinę. Gedulo mitinge bus atiduotas jam paskutinis patarnavimas čia Amerikoje.

"VILNIES"

Patterson, N. Y.

Rugpjūčio 12 d. mirė ilgametis "Laisvės" skaitytojas ir rėmėjas Motiejus Kraujalis. Jis buvo palaidotas rugpjūčio 15 d.

Liko liūdinti šeima - dvi dukros Frances ir Blanche, sūnus Albert ir keturi anūka Bob, Carol Ann, Christine ir Karl.

Laisviečiai reiškia giliausią užuojautą M. Kraujalio šeimai ir gailis netekę skaitytojo ir rėmėjo.

IEVA

Mainieriai kovoja

Washingtonas. Jungtinės Mainierių Unijos prezidentas Arnold Miller pareiškė, kad mainieriai kovoja už pilną apsaugą nuo anglies dulkių, kurios tūkstančiams mainierių padaro juodus plaučius ir atneša jiems mirtį.

Prez. Miller griežtai pasmerkė 22 anglies kompanijų pastangas teismų pagalba sulaukyti "juodųjų plaučių" liga sergantiems mainieriams benefitus su 1974 m. sausio 1 d.

LONDONAS. Mirė 112 metų amžiaus Miss Alice Stevenson, seniausia gyven-toja Anglijoje.

DETROITAS. Federalinis apeliacijų teismas atmetė federalinės valdžios bandymą taksuoti unijas.

Šiomis dienomis Kryme buvo atlaikytas socialistinio pasaulio komunistinių partijų vadų pasitarimas. Apie pasitarimo tikslą platesnių duomenų neturime. Šioje nuotraukoje (iš kairės į dešinę): Bulgarijos Todor Zhivkov, Rumunijos Nicolae Ceausescu, Lenkijos Edward Gierek, Vengrijos Janos Kadar, Čekoslovakijos Gustav Husak, Tarybų Sąjungos Leonid I. Brežnev, Rytų Vokietijos Erich Honecker, Mongolijos Ymzhagin Tsedenbal ir Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministras Gromyko.

SPAUDOS PIKNIKAS PHILADELPHIJOJE. ĮVYKS SEKMADIENI RUGSĖJO 2 D., 6024 WAYNE AVENUE. PRADŽIA 12.30 VAL. BUS PIETŪS, TAIPGI IR MENINĖ PROGRAMA. LAUKIAME SVEČIŲ IŠ NEW YORKO IR KITŲ KOLONIJŲ.

Vilnietis vyksta susipažinti su Maskva

VYT, ALSEIKA,
mūsų bendradarbis Vilniuje

VIENTI LIETUVIAI
LĒKTUVE Į MASKVĄ

Esu matęs daug pasaulio sostinių. Tačiau vis netekdavo arčiau ir išsamiau susipažinti su Tarybų Sąjungos sostine. Dabar, kai pastoviai, jau 11 mėnesių, gyvenu Vilniuje, atrodo, pamatyti Maskvą - vieni juokai, juo labiau, kai ir proga atsiranda. Lėktuvu tai nuotolis, kuris nugalimas per 1 val, ir 10 minučių, taigi tiek, kiek trunka skridimas iš New Yorko į Detroitą.

Kasdien šimtai lietuvių iš Vilniaus bei kitų Lietuvos vietovių skuba į Maskvą. Vieni siunčiami įstaigų, vykdo vadinas komandiruotes, kiti lanko draugus, važiuoja studijuoti, dar kiti, kaip turistai, vyksta aplankyti sostinę ar pro ją pravažiuoja kur nors tolyn. Taip, turizmas yra apvaldęs visą pasaulį. Nors... pažinojau amerikiečių, kurie per visą savo amžių nepavaldėdavo iš Chicago ar Detroito ir jiem New Yorkas ar tokia Florida atrodė nepastekiami, tolimi miestai.

O žinote, kas vyko šios vasaros dienomis Lietuvoje? Piličiai nesitenkino Palanga, Nida, Druskininkais, Ignalinos ar Dusėtų ežerais ir ne vienais kitas, bet - tūkstančiais sugalvodavo pasisvečiuoti ne tik Maskvoje, Leningrade, bet ir pailsėti Gruzijoje, Kaukaze, ar dar toliau, tūkstančius kilometrų atstutė Baikalą ežerą. Ir tai pastebima kiekvieną vasarą.

O juk lėktuvų trafiką T. Sąjungoje - labai išplėstas ir, svarbiausia - palyginti pigus. Pats prisimenu, kai iš New Yorko norėdavau skristi į Chicago ir... susimąstydavau, nes tas malonumas, ten ir atgal, kaštudavo iki \$150. Tuo tarpu maždaug toks pats nuotolis tarybiniam piliečiui atseina vos 32 rubliai.

Lietuvaitė stiuardės skambiu balseliu lietuvių ir rusų kalbomis informuoja keleivius, išdalina saldainius mineralinį vandenį. Patogiam TU lėktuve tik ir girdi lietuviškai šnekančią, Sakytum, važiuoji autobusu Vilniaus ar Kauno gatvėmis...

VNUKOVŲ AERODROME
IR TOLYN Į
MASKVOS CENTRĄ

Aerodrome, kuris priima ir išleidžia lėktuvus, skraidančius po visą šalį (bet ne į tolimą užsienį, nes, pav. į JAV tenka skristi iš netolimo Seremetjevo) tvarka, kaip ir kitur. Atskiroje patalpoje atsilimi savo bagažą (tiesa, čia stroptiau patikrinama, ar paslėmėi tikrai savo, būtinai parodai lagaminą kvitą) ir dairaisi transporto į Maskvos miestą, nes iki jo 30 kilometrų arba 20 mylių. Pasirodo, kad tas transportas čia pigesnis negu New Yorke. Už kelionę autobusu mokl vos 80 kapeikų, o taksi per 40 minučių tave nuga-

bens iki centro už nepilnus 4 rublius.

Soferiai mandagūs, nesiginčija kaip New Yorke, kai atskridęs prašai nugalbenti ligi kurios nors Queens gatvės. Prisimenu - jie nesiraukia, kai keleivis vyksta iki Manhatano, nes juk... daugiau uždirbs. Maskvoje, kaip ir Vilniuje, taksi tikrai pigūs (10 kap, už kilometrą), pačių geriausių auto modelių ir dažnai radiofikuoti.

Vykdamas į Maskvos centrą jau gali įsitikinti, kad šalies sostinė vis statosi, jų puošia vis didesni namų blokai, tiesiamos naujos auto trafiko magistralės, pastebi daug parkų, žalumynų.

VILNIETIS ĮSKURIA
"LIETUVIŠKAM
VIEŠBUTY"

Tuo metu, kai vykau į Maskvą (liepos 31), joje buvo pats turistų antplūdis. Vos neseniai buvo pasibaigęs tarptautinis filmų festivalis, sutraukęs daugiau tūkstančio užsienio svečių. Sekė kongresai, suvažiavimai. Ir tai vyksta per ištisus metus, nors vasarą turistų, svečių iš kitų respublikų - daugiausia. Taip, Maskva virto magnetu, kuris traukia ne tik Europos, rytinės ar vakarinės, šiaurinės ar pietinės, bet ir viso pasaulio žmones. Greit įsitikinau, kad tas Maskvos patrauklumas, net žavumas tikrai suprantamas.

Kai milijonai turistų, svečių, tai nelengva su vietomis viešbučiuose, hoteliuose. Jų vis daugėja ir tomis dienomis buvo atidarytas naujas, "Belgrad", su apie 1,000 lovų. O Vilniuje man patarė - apsinakvok Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Atstovybės viešbutyje, nebus didelių patogumų, kaip "Rosijos" ar "Inuristo" hoteliuose, bet - rakyne gera ir geroje miesto daly, kur viskas lengvai pasiekama.

Nei kiek neapsirakta. "Reception hall", kaip ir USA viešbučiuose, čia tave priima lietuviškas tarnauto-

Sią vasarą Palangoje ilsėjosi Vokietijos Vieningosios socialistų partijos Centro Komiteto pirmasis sekretorius Erichas Honekeris. Svečias iš Vokietijos Demokratinės Respublikos taip pat lankėsi Klaipėdoje, Kaune, Vilniuje, susipažino su Tarybų Lietuvos ekonomikos ir kultūros laimėjimais, kalbėjosi su respublikos vadovaujanciais darbuotojais.

NUOTRAUKOJE: E. Honekeris (antras iš kairės), Jo žmona VDR švietimo ministrė Margot Honeker kartu su juos lydinciais asmenimis Klaipėdos paveikslų galerijoje. B. ALEKNAVIČIAUS nuotrauka

jos, sumoki vos rublį su viršum už parą ir turi nakvynę. Nors paprastai priimami Lietuvos svečiai su įstaigų komandiruotėmis, bet būna ir išimčių.

Tiesia, kai kurie kambariai turi po dvi ar penkias lovas, bet - visi patogumai, labai rami vieta, gali čia pat pūkiškai maitintis, nes veikia valgykla, sočiai ir pigiai savo svečius aptarnaujanti. Lovų nakvynė čia - 70 ir, pasirodo, kad dažnai jos užimtoms - tiek daug Lietuvos gyventojų vis atvyksta ir... patenkinti grįžta atgal į tėvynę.

JARUŠEVIČIUS
ASTSTOVAUJA
LIETUVAI MASKVOJE

Toji Lietuvos Min. Tarybos atstovybė įsikūrusi Vorovskio gatvės 24 nr. Tai diplomatų gatvė, joje pamatysi norvegų, eilės arabų ar Afrikos valstybių ambasadas.

Idomiausia, kad šiuose gelsvuose, 19 amžiaus statybos puošniuose, su rūsiu, namuose lietuviai dirba 50 metų. Juk buržuazinės Lietuvos laikmečiu čia dirbo, nuo 1920 m. pirmasis Lietuvos atstovas - pasiuntinys T. Sąjungoje Jurgis Baltrušaitis, ne tik diplomatas, bet ir žinomas poetas, kurio 100 m. gimimo sukaktis ne taip seniai paminėta Vilniuje ir kitur. Dabar toks skirtumas, kad Baltrušaičio laikais personalo buvo mažiau, o dabar visi rūmai knubžda - ir tarnautojais ir vis atvykstančiais svečiais.

Padariau vizitą atstovui Stanislovui Jaruševičiui. Laukiu salone su senais antikiniai baldais, puošniais veidrodžiais.

Jaruševičius kalba: Žinote, tai vis Baltrušaičio palikimas, bėda su kambariais - jie per dideli, nepatogūs, tenka daryti pertvaras. Su atstovu bėgdamas kavą kalbėjome apie įstaigos darbą, paskirtį.

Jis čia dirba atstovu nuo 1965 m., taigi aštuntuosius metus. (Prieš jį 10 metų dirbo K. Habdankas). Gimęs 1925 m. Jaruševičius, Kauno apylinkių darbininko sūnus, 1950 m. baigė universitetą, yra inžinierium-technologu, buvęs Kauno "Inkaro" kombinato darbininku ir vėliau

Utena. Vaikų darželis naujajame Dauniškio rajone. G. SVITOJAUS nuotrauka

direktorium, vėliau įsigijęs gerą ūkio žinovo vardą.

JO LINKEJIMAI
"LAISVĖS"
SVEČIAMS MASKVOJE

Jis man aiškina, kad Atstovybė dirba jau apie 30 metų ir jos uždaviniai - platus. Reikia nuolat dalyvauti T. Sąjungos ne tik Min. Tarybos, bet ir kitų organų posėdžiuose, ginti Lietuvos reikalus, o jų - daugybė. Juk štai Lietuvoje vykdomi didelio masto planai penkmečiui (plečiamas naftos, perdirbimas, mineralinių taurų gamyba, nepaprastai auga elektrifikacija ir kt.). Tenka nuolat ir nuolat atstovauti Lietuvos respublikos reikalus, juos derinti su visos šalies interesais, stengtis, kad Lietuvos reikalai būtų pilnumoje patenkinti, kad atsirastų lėšos ir t. t. Norima, kad Lietuvos pramonės, ūkio, socialinės ar ir kultūros sąlygos būtų įmanomai palankios gyventojams.

Aišku, tenka atstovauti ne tik ūkiui, bet ir kultūrai. Juk Maskvoje ne retai vyksta lietuvių dailės ir kitos parodos ir dabar, rugsėjo mėn. pradžioje lietuviai dailininkai čia rodo šimtus savo brandžiausių darbų. Dar tenka priimti ir svečius iš viso pasaulio. Taigi šiam atstovavimui ir ribų nėra. Todėl Jaruševičius, kaip jis pats sako, turi bent kelis talkininkus - įvairių sričių ekspertus (ekonomistus ir kt.), visą eilę sekretorių. Nesistebiu, kai atstovas nuolat pertraukiamas telefono skambučių - vis susitarimai susitikti, skubėti į posėdį. Na, jis dar turi turėti laiko pagelbėti ir įvairiems Lietuvos miestų įstaigų atstovams, dažnu atveju - užmegzti kontaktus su Maskvos įstaigų pareigūnais.

O ką palinkėtumėt "Laisvei"? - jopaklausiau, Jaruševičius kiek nusišypso. Pasakoja, kad gerai prisimena pasikalbėjimą su Ieva Mizariene. - Na - jis sako - linkėčiau, kad laisviečiai, būdami Maskvoje, užsuktų ir į mūsų atstovybę, nors suprantu, kad juos gali trukdyti laiko stoka, skubėjimas su kelionės maršrutais.

Pasiteirauju dar - ar daug lietuvių per metus lankosi Atstovybės viešbutyje? - Pernai turėjom 4420 svečių - jis atsako. Tai reikštų, kad per mėnesį čia atsilanko, nakvoja bent apie 350 vilniečių, kauniečių, telšiečių, alytiečių ir kitų. Jis dar pridūrė: kaip tik priešais mūsų rūmus greit pradėsi-

me statyti papildomą viešbutį su apie 120 lovų, statyba galės būti baigta ligi 1975 m. Tai gerai, pagalvojau, tai liudija rūpestį vis gausiau atvykstančių tautiečių globa dideliame ir vis plintančiame pasaulio metropolyje.

me statyti papildomą viešbutį su apie 120 lovų, statyba galės būti baigta ligi 1975 m. Tai gerai, pagalvojau, tai liudija rūpestį vis gausiau atvykstančių tautiečių globa dideliame ir vis plintančiame pasaulio metropolyje.

IS RAMYBĖS - Į
DIDMIESČIO
JUDEJIMO SUKURĮ

Koistas išpūdis. Vorovskio gatvė - rami, su garbingais senos statybos, stilingais namais, kiemais. Bet paeini vos kelias minutes ir atsiduri judrioje Kaulinio gatvėje, prospekte.

Tai tikrai modernios Maskvos atspindis. Jau tau aišku, kad sostinė neatsilieka, statosi į aukštį, kad auto mašinų judėjimas - nepaprastas. Pradedi pažinti seną ir naują Maskvą ir nejuočiom ja susižavi. Apie tai - kituose straipsniuose. (Bus daugiau)

TRUMPAI

MONTREALAS, Kanada. Aluminum kompanijos darbininkai, paskelbė streiką, nuolat sulauko gamybą. Streike dalyvauja 8,500. Reikalauja pakelti \$1.40 į val.

SAN FRANCISCO, Calif. Rugsėčio 17 d. šio miesto varpai skambino 491 kartą už nuo Golden Gate Bridge nušokusį ir prisigirdžiusį 491 žmogų per tą visą laiką nuo to tilto pastatymo.

WASHINGTONAS. Federalinis Darbo departamentas skelbia, kad liepos mėnesi maisto kainos vėl pakilo ir tikimasi sekamais mėnesiais pakilimo.

INDIANAPOLIS, Ind. Pietinės Krikščionių Vadovybės Konferencijos koncencija vienbalsiai vėl išrinko prezidentu kunigą Abernathy, įžymų negrų vadą.

WASHINGTONAS. Antikarinųjų kovotojų buriai nuolat piketuoja Baltuosius Rūmus, reikalaudami impyčinti Nixoną ir Agnew ir skelbti naujus rinkimus.

JERSEY CITY, N. J. Piėšikai užmušė dr. J. Berke, ir jo slaugė J. McAllister.

Bostono zoologijos sodo direktorius, susipažinęs su mokyklose išplatintos anketos duomenimis, įsigijo 6 karves. Pasirodo, du trečdaliai mokinių nėra matę karvės.

St. Petersburg, Fla.

Rugsėčio 11 d. įvyko klubo mėnesinis susirinkimas, kurį pravedė klubo prez. V. Bunkus.

Klubo sekr. Al. Alekniečė perskaitė praėjusio susirinkimo nutarimus. Toliausėkė valdybos ir direktorių raportai. V. Bunkus raportavo apie namo remonto užbaigimą, kad viskas sutvarkyta pagal mūsų planą, bet dar yra likę taisyti smulkių dalykų, kurie bus vėliau sutvarkyti. Taipgi pranešė, kad klubo valdyba nutarė nuomuoti salę savo nariams asmeniškims reikalams už \$10, taipgi nariams bus duodami vieni pietūs į metus nemokamai. V. Bunkus dėkojo St. Vinikaitienei už salės langams užlaidų sutvarkymą ir visiems už gerą kooperavimą.

Kalbėjo viceprezidentas W. Dubendris, direktoriai P. Alekna, P. Bunkus, fin. sekr. T. Lukienė, Al. Alekniečė, izd. J. Rūbas. Sakė, kad nariai, kurie buvo prašyti, mielai prisidėjo su darbu. Dėkojų klubo prezidentui už gerą vadovybę. Fin. sekr. T. Lukienė pateikė platų finansų raportą, pranešdama, kad klubo išdarys gerame stovyje. Izd. J. Rūbas sutiko su tuo raportu.

Iš parengimų raportavo P. Alekna, P. Mockapetris ir W. Wilkauskas. Visi raportai užgirti vienbalsiai.

Po susirinkimo šeimininkės pateikė pietus. Vos pradėjus pietauti į salę įėjo netikėti svečiai Alekas ir Valentina Nevins iš Ft. Lauderdale, Fla., kartu su jais iš New Yorko apylinkės Natalija Ješmontienė ir Juozas Babarskas. Mums buvusiems newyorkiečiams tikrai buvo staigmena. Baigiant pietauti, svečiai buvo pakviesti pakalbėti. Jie sveikino visus už didelį ryžtą įsigyti nuosavą salę. Linkėjo visiems geros sveikatos ir sėkmės pažangiame veikime. Taip ir prabėgo popietė besikalbant su mielais svečiais.

LLD KUOPOS VEIKLA

Rugsėčio 18 d. LSC salėje LLD 45 kp. turėjo gražų parengimą. Svečių prisirinko geras skaičius. Šeimininkės paruošė svečiams skantus pietus. Baigiant pietauti Al. Alekniečė pasveikino svečius ir paprašė pasirodyti.

Po pietų grojo muzika. Vieni svečiai smarkiai šoko, kiti susirado kitokių pamarginimų. Reikia pasakyti, kad popietė prabėgo labai geroje nuotaikoje.

KUOPOS LIGONIAI

Staiga susirgo širdies liga Pranas Vaitkus ir išvežtas į Palms of Pasadena ligoninę. Jam padaryta operacija,

įdėtas krutinėn širdies aksutinimo aparatas.

Povilas Pučkorius iš ligoninės perkeltas į prižiūros namus. Vincui Wilkauskui užsinoodijo koja, išvežtas į St. Petersburg General ligoninę. Linkiu ligoniams greitai pasveikti.

PAMINĖJO GIMTADIENĮ

Rugsėčio 15 d. Jonas Stančikas atšventė savo 81-mąjį gimtadienį. ĮLSC salę Jonas sukvieto didelį būrį svečių. Šeimininkės M. Raskauskierė, E. Sharpunienė ir kitos apkrovė stalus įvairiais valgiais ir gėrimais. Antanas Čelkis padovanojo kelis lietuviškus sūrius. Stalai buvo labai puošnūs. Puotos programą pravedė A. Pakalniškienė. Pasveikino Joną gimtadienio proga. Pirmiausia svečiai išgėrė tostą už Jono sveikatą, padainavo jam ilgiausiu metų linksmo gimtadienio.

Kalbėjo visa eilė svečių. Nuo LSC klubo kalbėjo V. Bunkus; sakė, Jonas yra nuodirdus liaudies draugas, geras klubo ir 45 kp. narys. Jis niekuomet neatsisakėdavo darbo prie salės sutvarkymo, taipgi ir finansiniai stambiai parėmė. Linkim Jonui ilgiausiu ir sveikų metų.

Al. Alekniečė pasakė, kad Jonas yra mūsų organizacijų veiklus narys, Dainos Mylėtojų choristas, "Vilnies" vadininkas ir korespondentas. V. J. Valley sveikino Joną su gimtadieniu ir linkėjo jam daug sveikų ir laimingų metų, "Vilnies" vajuje laimėti pirmą dovaną. Povilas Gudas, buvęs Jono kaimynas Lietuvoje, sveikino Joną gimtadienio proga.

Paskutinis kalbėjo Jonas, dėkojo šeimininkėms už skantus pietus, kalbėtojams už gražius linkėjimus, visiems už atsilankymą ir už dovanas.

V. B-NĖ

Laose taikos priešų sukilimas nepavyko

Vientiane. Laoso valdžia informuoja, kad taikos priešų sukilimas nepavyko. Persišaudyme nemažai sukilėlių žuvo, 20 areštuota, 2 sušaudyti.

Kai kurie sukilėliai buvo atvykę net iš Tailandu. Jiems nepatinka valdžios sutartis su Laoso liaudies frontu sudaryti koalicinę valdžią, kuri išlaikys taiką Laose. Atrodo, sukilėliai norėjo suardyti taikos sutartį ir tęsti karą.

NEW YORKAS. Televizijos, pramonė pirmiau turėjusi nuostolių, 1972 metais padarė pelno \$552 milijonus. Palyginus su 1971 m. pelnas pakilo beveik 50%.

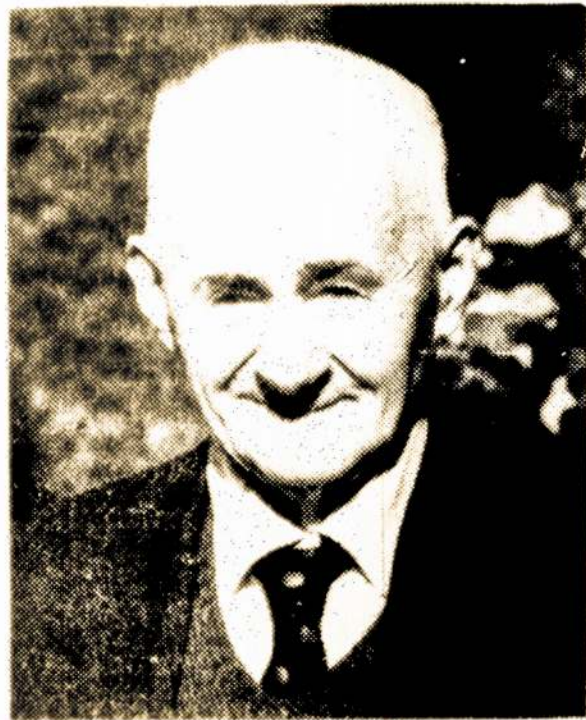
MIAMI, FLORIDA

Lietuvių Socialis Klubas

Po ilgų atostogų klubas vėl įeina į senas vėžes. Pradedant su sekmadieniu, rugsėjo 2 d., vėl bus gaminami pietūs sekmadieniais, kaip ir pirmiau. Klubo nariai, svečiai ir visi pietų megėjai, kviečiami sekmadienį, rugsėjo 2 d. į pirmus po atostogų pietus.

VALDYBA

Mirė laisvietis Petras Bieliauskas

Sio mėnesio 21 dieną nuo širdies smūgio mirė daugeliui gerai žinomas laisvietis Petras Bieliauskas, gyvenęs 102-14 88 Ave., Richmond Hill, N. Y.

Petro Bieliausko mirtis buvo staigmena, nes pora dienų prieš tai (rugs. 19 d.), jis dalyvavo "Laisvės" piknike Forest Park, kalbėjosi su draugais, atrodė gana gerai ir dar įteikė laikraščiu auką. Bet po poros dienų jo kūnas jau gulėjo karste Shallins šermeninėje. Rugpjūčio 24 dieną velionis tapo sudegintas Fresh Pond Crematory, kur atsisveikinimo žodį tarė "Laisvės" redaktorius Jonas Gasiūnas.

Laidotuvių dieną įšermėninę susirinko velionio artimieji, giminės ir draugai. Gedulo kalbą pasakė "Laisvės" administratorė Ieva Mizarienė, pabrėždama Petro Bieliausko tvirtą pažangios idėjos supratimą ir įsitikinimą be nukrypimų. Nuo jaunų dienų, jis, supratęs darbininko dalia, stėjo į pažangias organizacijas. Petras Bieliauskas buvo kuklus, nesiveržė į pirmenybes, bet jis neapleisdavo susirinkimų ir parengimų, prisidėdamas su savo darbu ir aukomis.

Velionis pergyveno ir sunkių gyvenimo momentų. Prieš 8 metus tragiškai mirė jo žmona Uršulė, tačiau tie širdies skausmai jopalaūžė. Jis rado paguodą ir nuraminimą pažangiam veikime, tarp draugų.

Petras Bieliauskas mirė sulaukęs 87 metus amžiaus. Gimė Lietuvoje, Bambiųjų kaime, Gražiškių parapijoje,

Suvalkų gubernijoje. Atvažiavęs į Ameriką 1907 metais, pradėjo dirbti anglies kasyklose, Pennsylvania valstijoje, kur daugelis atvažiavusių lietuvių iš tėvynės, pirmomis dienomis, susipažino su Amerika. Galima suprasti, kad dirbant bile kokiose kasyklose, žmogus būna tarytum gyvas palaikomas po žeme. . .

Po metų laiko Petras metė angliakasio darbą ir atvažiavo į New Yorką, kur gavo darbą muilo fabrike, o vėliau dirbo BMT požeminių traukinių vagonų dažytoju. Prieš išeisiant į pensiją, jis taip pat dirbo hotelyje kaip dažytojas.

Tais laikais South Brooklynne veikė socialistų organizacija, kur ir Petras dalyvavo, o vėliau įstojo į pažangias organizacijas. Be to, jis padėjo draugui Ch. Milinkevičiui suorganizuoti Aido chorą, kuris jau žengia į 62-uosius metus.

Dar prieš I-ąjį Pasaulinį karą Petras Bieliauskas persikėlė į Ansonia, Conn. Ten susituokė su Uršule Senkiute, ten gimė jų vienintelė dukra Albina. Ansonijoje jis priklausė prie "Sviesos" pašalpinės organizacijos ir labiau įsitraukė į pažangiąją veiklą, bet užėjus Palmelio laikų reakcijai, 1920 metais Petras sugrįžo su šeima atgal į New Yorką. Čia jis rūpinosi ne tik savo šeimos gyvenimu, bet taip pat daug laiko skyrė ir darbininkų judėjimui. Įsirašė į LDS ir į LLD draugijas, priklausė 185 kuopoje, kurių susirinkimus neapleisdavo.

Petras Bieliauskas paliko dukrą Albiną Whelan, seseris Petronelę Collins ir Veroniką Milinkevičienę, anūkus Ernestą ir Edvardą ir penkis proanukius. Paliko daug draugų, kurie jį gerbė ir muļėjo.

Mūsų mintyse Petras Bieliauskas pasilieka kaip artimas ir atviras draugas, su pažangiu tvirtu nusistatymu nuoširdus žmogus, ir vienas iš pirmųjų "Laisvės" skaitytojų.

H. FEIFERIENĖ

Edward A. Morrison, Deputy Mayor of New York

Majoro Lindsay pavaduo-tojas E. A. Morrison kaltina federalinį Darbo departamentą už rasinės diskriminacijos praktikavimą, kurį palaiko Darbo sekretorius Brennan. Morrison nurodo, kad Darbo departamentas sulaukia finansinius fondus tiems konteaktams, kurie suteikia lygias teises visų rasių darbininkams namų statyboje.

Cleveland, Ohio

Rugpjūčio 9 d. teko dalyvauti Clevelando Moterų Klubo susirinkime. Agota Palton pirmininkavo. Draugės aptarė savo dalykus, iš-klausė įvairių raportų, pagerbė mirusią narę Margaret Kalas, ilgametinę vietinę veikėją. Draugė Davis padėjo širdingai draugėms už jų užuojautą, kai jos gyvenimo draugas pasimirė. Taipgi ji buvo pusėtinai nuskriausta grįžtant iš laidotuvių, kai jį automobilį įvažiavo nedraugiškas žmogus, Davis automobilį sudaužė, sužeidė automobilje esančius žmones ir dar negana to - jis neturėjo apdraudos.

Klubietės vienbalsiai nutarė palaikyti Petraus jų korespondentų.

Draugė Salin-Carlson su draugu Gunnar tik grįžo iš 6 savaitių atostogų Danijoje ir Švedijoje, kur jiedu aplankė Gunnar tėvyskę, gimines bei draugus, dalyvavo Danų iškilmėse švenčiant Amerikos Liepos 4-tąją. Iš-kilmėse dalyvavo Amerikos ambasadorius, Danijos karalienė ir kiti valdžios pareigūnai. Vėliau visi buvo pavaišinti. Draugas Carlson atstovavo Al Koran Shriners ir įteikė Kopenhagos istorijos muziejui dovaną nuo Danų Brolybės Amerikoje. Carlse-nai atrodo sveiki, bet Anna sako, kad ji turi keblumų rašymui. Gunnar parsivežė daug nuotraukų iš kelionės ir mums žadėjo parodyti.

Petraus raportavo iš LLD veikimo, kad kuopa veikimo neturėjo, todėl reikės draugų bei draugų pagalbos kuopos veikimą pagyinti. Prašomi kuopos nariai laikytis kuopoje ir prisidėti prie veikimo.

Po susirinkimo klubietės turėjo skanių užkandžių. Nepamirškite atsilankyti į sekamą susirinkimą, kuris įvyks rugsėjo 13 d.

Margaret Kalas, buvusi Stankiutė, netikėtai apledo savo šeimą - vyrą Joną, dukteris Connie Agurkis ir Adele Vasil, taipgi anukus ir proanukius. Palaikoma Knollwood kapinėse. Jos sesuo Eva Zebrauskas yra Lietuvoje mirusi.

Kadaise visa šeima buvo nariais LDS ir LLD. Dabar pasiliko tik tėvai. Pirmiau Adele ir Alex Vasil buvo pasižymėję LDS darbuotojai.

J. P.

NEW YORKO NAUJIENOS

New Yorke pasirodė pirmieji civiliai trafiko kontrolieriai. Jie pavaduoja policistus.

Siame mieste Mafia gengsterių bizniui smarkiai pakenkė nuolatiniai areštai.

Kapinių darbininkų unijos prezidentas S. Cimaglia teisme apeliacija pralaimėjo, tai turės 20 dienų atšėdėti kalėjimą už nepaklausymą teismo įsakymo grąžinti streikuojančius darbininkus darban.

Nassau pavieto sveikatos departamentas išpėja, kad Long Island Sound žuvis gali būt užterštos, nes daug jų nuo užteršto vandens išmiršta.

Kada kongresmanas Koch New Yorke tarėsi su policija, kaip sėkmingiau kovoti kriminalizmą, tai jo namą Washingtono tuo metu plėšikai apiplėšė.

Iš miesto nuo tėvų yra pabėgusių apie 20,000 nepilnametėjų jaunuolių, kuriuos sugaudyti ir pas tėvus grąžinti nelengva.

Policistai Fisherį sugavo pardavinėjant marijuana cigaretes. Jam grėsia 37 metų kalėjimas.

Tarptautinio pikniko rengėjai kviečia visus dalyvauti piknike rugsėjo 9 d. rusų Arrow farmoje, Monroe, N. Y. Bus graži programa. Pete Seeger visus pa-linksmins liaudiškais dainomis. Gražiame ežere gera proga pasimadyti. REP.

TARP LIETUVIŲ

Praėjusią savaitę draugai Keršuliai ir Ventos nuvyko aplankyti Aleką ir Domicelę Veličką. Visi žinome, kad abu Veličkos buvo mūsų judėjime veikėjai, kada sveikata leido. Ypač Aido Chore jie abu gražiai pasirodė. Alekas buvo stipriausias tų laikų mūsų solistas. Na, bet liga, amžius su-laiko žmones nuo daug ko, nepaisant kokie norai bebūtų. Štai, draugas Velička jau seniai serga. Jis pergyveno dvi operacijas ant kojos, operacija ant akių. Draugai, jį aplankę, sako, kad Alekas eina geryn, bet, žinoma, dar vis tebėra smarkiai palaužtas ligų.

Būtų gerai, jei jo draugai aplankytų draugą Aleką. Veličkų adresas toks: 33 Nassau Drive, Albertson, L. I., N. Y. Telefonas; 516-MA 1-3075.

Kalbant apie sergančius draugus, reikia nepamiršti mūsų buvusių smarkių veikėjų, kaip tai Vinco Cepulio, Prano Buknio (buvusio "Laisvės" ilgamečiu administratorium). Prisimename ir K. Nečiunską, kuris dabar, sakoma, perkeltas į Staten Island, bet kol kas dar neteko sužinoti adreso. Kai tik sužinosime, pranešime per laikraštį, kad galėtų jo draugai jam parašyti, bet jį aplankyti.

Prisimename ir Joną Rušinską, kurį suėmė negalavimai ir jau sunku jam dalyvauti mūsų tarpe, o gi seniau nebuvo tokio pobūvio, kur nematytume vos Jono. Linkime visiems draugams stiprybės, sveikatos.

IEVA MIZARIENĖ

IEVA MIZARIENĖ

Du atsisveikinimai Jungtinėse Tautose

Rusų Knygos klubo pirmininką išlydint . . . Iš k. į d.: A. Sinkevičius, Ieva Mizariene, Adolfas Mekas, Vladimir Sokolov ir Pola Chapelle.

Salomėjos Narkėliūnaitės nuotrauka

Rugpjūčio 22 d. Jungtinių Tautų Organizacijos darbuotojai ir Spaudos korespondentai atsisveikino su dviem tarybiniais vyrais, kurie, atidėję savo nustatytą laiką, sugrįžta į Tarybų Sąjungą.

Atsisveikinimas įvyko su trumpom ceremonijom. Pirmiausia atsisveikinta su Vladimirovu Sokolovu, kuris J. T. sekretariatai, kaip vertėjas, išdirbo šešerius metus. Tiek pat metų jis išbuvo prezidentu Russian Book Club, kuriam priklausė daugelis ne tik rusų, bet ir įvairių tautybių J. T. tarnautojų. Tai jų saviveiklinis klubas. Iš tos veiklos su Klubu Sokolovą pažįsta ir ne vienas lietuvis, jų tarpe ir mes laisviečiai.

Sokolovui pirmininkaujant Knygos Klubas Dago Hamarskjöldo auditorijoje yra surengęs visą cilę pobūvių, kurių programą atliko lietuviai. Klubo dėka tarptautinei auditorijai buvo pristatyti šie mūsų menininkai iš Lietuvos: Vaclovas Daunoras, Eduardas Kaniava, Giedrė Kaukaitė su Gytū Trinkūnu, kino aktorius Donatas Banionis. Neseniai buvo rodomi filmai, kuriuose Banionis atliko vadovaujamą rolę. Pirmą ejo Tarybų Sąjungos gamybos filmas "Soliaris", prieš kokį mėnesį laiko buvo jungtinis Vokietijos ir Tarybų Sąjungos gamybos filmas "Goya".

Toje pačioje salėje Knygos Klubas savoparengimų tarpe turėjo Vilniaus universiteto bibliotekos minėjimą, kuriame tuo metu buvęs Hamarskjöldo bibliotekos direktorius Levas Vladimirovas skaitė paskaitą ir rodė vaizdus iš Vilniaus bibliotekos. Toje salėje buvo ir Maironio minėjimas, jo eilėraščius skaitant to Klubo nariams ir svečiams. Ir visomis tomis progomis minėjimus atidarydavo Klubo pirmininkas V. Sokolovas. Taigi, jam lietuviams ir jų kultūra pažįstama, kaip kad pažįstamas ir jis lietuviams, kurie tuose parengimuose lankydavosi.

Tad nenuostabu, kad ir dabar, Sokolovui išvykstant,

Frank Yakstis

September 2, 1967

Always remembering the joys and sorrows we shared.

Anne

Pramogų Kalendorius

RUGSĖJO 2 D.

Philadelphijos LLD 10 kuopa rengia spaudos naudai pikniką. Vieta: 6024 Wayne Ave., Philadelphia, Pa. Pietūs bus duodami 12:30 val. diena. Bus ir meninė programa.

RUGSĖJO 16 D.

Waterbury, Conn., LLD 28 kuopa rengia spaudos naudai pikniką 103 Green Street salėje. Bus pietūs, meninė programa.

RUGSĖJO 30 D.

Laisviečių atidarymas "Laisvės" vajeaus ir pagerbimas mūsų išdminiko WALTERIO KERSULIO jo 85-mečio sukakties proga. Laisvės salėje, 102-02 Liberty Avenue, Ozone Park, New York.

SPALIO 21 D.

Niujorko Lietuvių Moterų Klubas minės 650 metų Vilniaus miesto sukaktuves, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

SPALIO 28 D.

"Laisvės" fondui pietūs įvyks spalio 28 d., 1 val. po pietų, Hartford, Conn. Ruošias: L. M. Klubas ir Laisvės choras. Bus graži meninė programa ir geri pietūs už prieinamą kainą.

LAPKRIČIO 11 D.

"Laisvės" metinis koncertas. Prašome apylinkės kolonijū tą dieną laikyti laisvą.

Sugrįžo iš Lietuvos

Po beveik trijų savaičių viešnağės praitę sekmadienį iš Tarybų Lietuvos sugrįžo floridiečiai draugai Margareta ir Jonas Milleriai. Abudu labai patenkinti visa kelione. Lietuvoje jiedu visur buvę labai šiltai su-tikti ir draugiškai priimti.

Pasitaikė, kad pirmadienį įvyko mūsų Spaudos Bendrovės Direktorių Tarybos susirinkimas, tai jame turėjome draugus floridiečius mūsų svečiais. Drg. Milleris mums žodėlį tarė apie išpūdžius Lietuvoje ir papasakojo apie St. Petersburgo pažangiųjų lietuvių gražiai vystomą veiklą, apie sėkmingą išsigijimą gražios svetainės ir t. t.

Kaip žinia, Jonas yra "Laisvės" ilgamečiis bendradarbis. Tad prižadėjo artimiausioje ateityje savo Lietuvoje laike viešnağės įgytais įdomiais išpūdžiais pasidalyti su mūsų skaitytojais. Lauksime!

REP.

Telegrama iš Vilniaus

Walteris Keršulis gavo sveikinimo telegramą nuo Tarybų Lietuvos Kultūrinių Ryšių su Užsienio Lietuviais komiteto su sekančiu tekstu: "Viso mūsų kolektyvo ir talkininkų vardu sveikinu Jus su aštuoniasdešimtpenktosiomis gimimo metinėmis, linkiu sveikatos, energijos ir laimės"

VYTAUTAS KAZAKEVIČIUS

Mirus Petru Bieliauskui

1973 m. rugpjūčio 21 d.

Reiškiu giliausią užuojautą dukrai ir žentui Albinai ir Charles Whelan, seserims Petronelei Collins ir Veronikai Milinkevičienei, anūkams Ernest ir Edward ir jų žmonoms, 5 proanūkams ir visiems kitiems artimiesiems,

JULIJA ANSKIENĖ
Brooklyn, N. Y.

Mirus Petru Bieliauskui

1973 m. rugpjūčio 21 d.

Reiškiame giliausią užuojautą dukrai ir žentui Albinai ir Charles Whelan, anūkams Ernest ir Edward ir jų žmonoms, ir 5 proanūkams. Taipgi reiškiamo užuojautą Petro sesutėms Petronelei Collins ir Veronikai Milinkevičienei ir visiems kitiems artimiesiems bei draugams.

M. KAVALIŪNIENĖ
P. H. SIAURIAI
J. BIKULČIUS
W. BALTRUŠAITIS
F. YAKŠTIS
V. MASIUNAS
J. V. GASIŪNAI
P. N. VENTAI
P. GRYBAS
R. H. FEIFERIAI
ANNA QUATER
F. MAŽILIENĖ

E. DANILEVIČIENĖ
W. A. MALIN
ARTHUR BALTRUŠAITIS
M. YAKŠTIENĖ
N. BIKULČIENĖ
D. GALINAUSKIENĖ
M. E. LIEPAI
A. BIMBA
F. VARAŠKA
IEVA MIZARIENĖ
A. RAINIENĖ